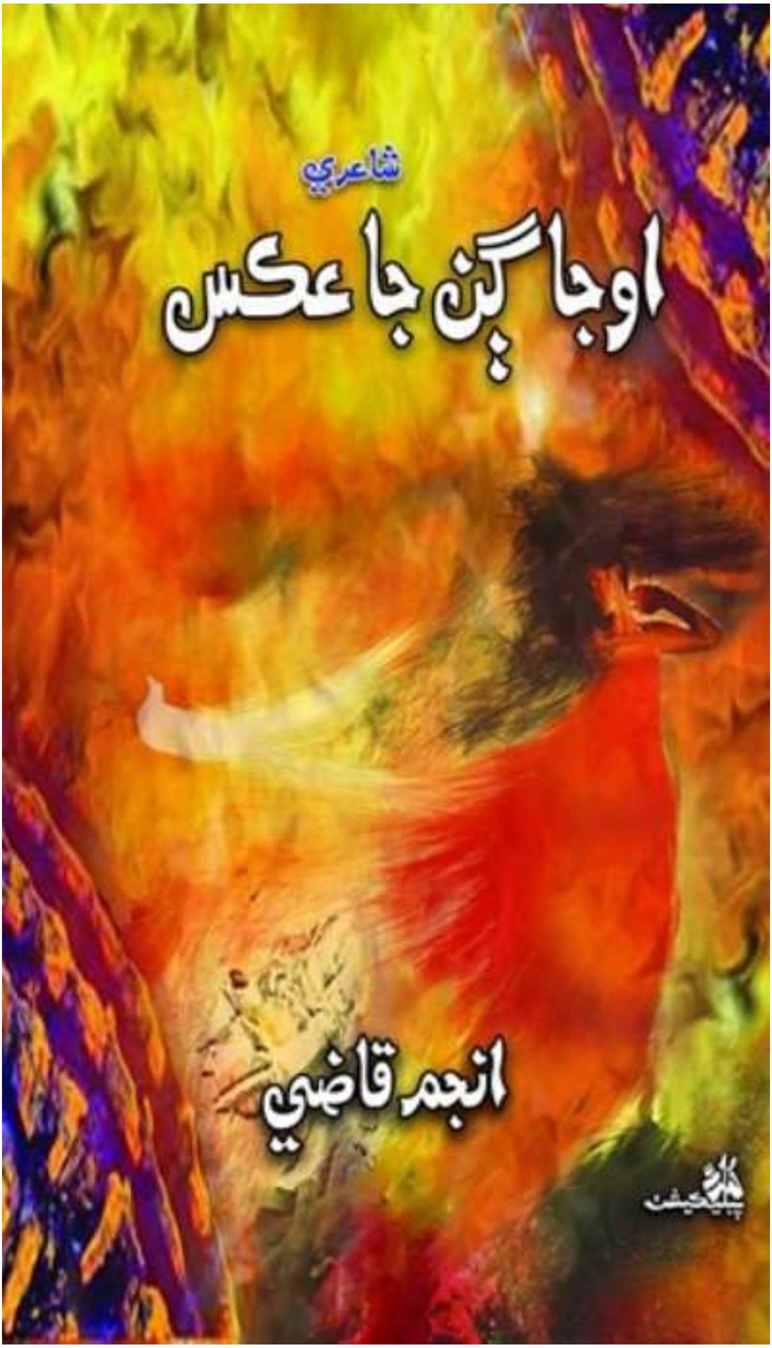
شاعري
اوجاڳن جا عڪس
انجم قاضي

اوجاڳن جا عکس

(شاعري)

انجم قاضي

Murk Publication Karachi

ڊجيٽل ايڊيشن:

2020ع

سنڌ سلامت ڪتاب گهر

Book No:23

Ojagan Ja Akas
Potry
Anjum Qazi
Composed By: Saeed Murtaza
Lyout: Zen Computer,s
Title: Murtaza Laghari
Year: 2017
Publishid by:
Murk Publication Karachi

اوجاڳن جا عڪس
شاعري
انجم قاضي
ڪمپوزنگ: سعيد مرتضيٰ
لي آئوٽ: زين ڪمپيوٽرس
ٽائيٽل: مرتضيٰ لغاري
اشاعت سال: 2017ع

ڇپيندڙ:

مرڪ پبليڪيشن

ڊجيٽل ايڊيشن: سنڌ سلامت 2020ع
www.sindhsalamat.com

murtaza.laghari9@gmail.com
murtaza.laghari@ymail.com
03005182494

ملهه: 200 رپيا

ڪتابن ملڻ جا هنڌ:

ڀٽائي ڪتاب گهر، حيدرآباد ۽ -ڪاٺيواڙ شاپ، اردو بزار ڪراچي،
رابيل ڪتاب گهر، لاڙڪاڻو، مهراڻ ڪتاب گهر، لاڙڪاڻو -
وسيم ڪتاب گهر، شڪارپور، عزيز ڪتاب گهر سکر،
تهذيب بڪ اسٽور، خيرپورميرس، پريتم قاضي نواب شاهه
مرڪ پبليڪيشن ڪراچي

ارپنا

سنڌي ٻوليءَ جي ناماري تخليقڪار،
محقق، مترجم ۽ سگهاري نقاد
مرحوم قاضي مقصود گل جي نانءِ
جنهن ڪي پنهنجو ادبي پيءُ سمجهان ٿو
سنڌس شفقت مون ڪي موجوده سجاٽپ ڏني.

انجم قاضي

سنڌ سلامت پاران:

سنڌ سلامت **ڊجيٽل بوڪ ايڊيشن** سلسلي جو نئون ڪتاب "**اوجاڳن جا عڪس**" اوهان اڳيان حاضر آهي. هي ڪتاب نامياري شاعر انجم قاضيءَ جي غزلن جو مجموعو آهي.

انجم قاضي جي شاعريءَ ۾ رومانس جا اهڃا رنگ ڇِٽيل آهن، جو پڙهندڙ سندس شعر جي سٽن ۾ گُم ٿي وڃي ٿو، ۽ عاشق مزاج ماڻهو ان شعر ۾ سمايل منظر نگاري ۾ پنهنجا رنگ محسوس ڪري ٿو، بيان ڪيل وارتا ڪيس پنهنجي حياتيءَ سان لاڳاپو رکندڙ داستان محسوس ٿيئي ٿي.
انجم وٽ غزل جا ڪيئي سٽاوَ ۽ رديف اڻ ڇهيل آهن، جن ۾ هن جو فڪري پاسو بيحد سگهارو آهي.

هي ڪتاب **مُرڪ پبليڪيشن** پاران 2017ع ۾ ڇپايو ويو آهي. ٿورائتا آهيون مُرڪ پبليڪيشن جي سرواڻ مرتضيٰ لغاريءَ جا جنهن ڪتاب جي ڪمپوز ڪاپي موڪلي، مهربانيون انجم قاضيءَ جون جنهن ڪتاب سنڌ سلامت ڪتاب گهر ۾ پيش ڪرڻ جي اجازت ڏني.

محمد سليمان وساڻ
مينيجنگ ايڊيٽر (اعزازي)
سنڌ سلامت ڊاٽ ڪام
sulemanwassan@gmail.com
www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

سڃاڻ

پبلشر نوٽ: مرتضيٰ لغاري 07
اوجاڳن جا عڪس: عبيد ڪٽپر 08
مهاڳ: ’رکون لفظ قيدي ڪري‘ سعيد سومرو 09
هڪ نماڻو شاعر: احمد سلطان ڪوسو 18
پنهنجي پاران: انجم قاضي 21

غزل 23

پبلشر نوٽ:

انجم قاضي سونهن پرست شاعر آهي، هُن جي اک سي سي ٽي وي ڪئمرا کان وڌيڪ اهميت رکي ٿي، سندس نگاهه هر اهو منظر عڪس بند ڪري ٿي، جنهن منظر تي هر اک پهريون ڀيرو پهچي ٿي ته ڪي پل ٽڪي پوي ٿي. ۽ پوءِ هو سڀ جهٽي ورتل منظر قلم جي مدد سان پني تي اتاري ڇڏي ٿو. سندس شعر ۾ شاعراڻو ڏانءُ به پختو نظر اچي ٿو.

انجم قاضي جي شاعري جي شاعري ۾ رومانس جا اهڙا رنگ چٽيل آهن، جو پڙهندڙ سندس شعر جي سٽن ۾ گم ٿي وڃي ٿو، ۽ عاشق مزاج ماڻهو ان شعر ۾ سمايل منظر نگاري ۾ پنهنجا رنگ محسوس ڪري ٿو، بيان ڪيل وارتا ڪيس پنهنجي حياتي سان لاڳاپو رکندڙ داستان محسوس ٿئي ٿي.

ليکڪ سماج جو آئينو هوندو آهي، جيڪو پنهنجي ڌرتي جي ثقافت کي اجاگر ڪندي، هر خوبصورت منظر قلم بند ڪندو آهي ته سماج ۾ ٿيندڙ هر وارتا، ڏاڍ، جبر، ماڻهپي سان ٿيندڙ مذاق تي به تڙپي پوندو آهي. انجم قاضي جي شاعري ۾ پڻ اهي سڀ لقاءُ جيئن جو تيئن موجود آهن. هو سنجيده ۽ حساس لکيک آهي، سندس سٽ سٽ ۾ سچائي پسجي ٿي.

انجم قاضي شاعري جو اهڙو جهان جوڙيو آهي، جتي لفظن جا قافلا هر روز طواف ڪن ٿا، هو پنهنجي فني مهارت سان ڪين سهيڙي تسبي جي داڻهن وانگر پوئي ٿو، ۽ پوءِ شعر ۾ اهڙو آرٽ پيدا ٿي پوي ٿو، جو من واهه واهه ڪرڻ کان سواءِ رهي نه ٿو سگهي.

انجم قاضي جيئن ته شاعري جي سفر جو پراڻو پانديئڙو آهي، جنهن سبب ڪيس جونيئر به نه ٿو چئي سگهجي، چو ته شاعري جي گڏيل ڇپن ڪتابن سان گڏ هي سندس چوٿون ڪتاب "**اوجاڳن جا عڪس**"شايع ٿي اوهان تائين پهتو آهي، سندس شاعري ڪتابي صورت ۾ پهريون ڀيرو "**مرڪ پبليڪيشن**" طرفان شايع ٿيل گڏيل مجموعي "**نئون نئون مذ آ**" ۾ ڇپي، جنهن بعد شعري مجموعو "**ڳوڙهو ڳوڙهو سوڳ ۾**"شايع ٿيو.

انجم قاضي جو نئون شعري مجموعو "**اوجاڳن جا عڪس**" اوهان جي سامهون آهي، اسان لاءِ خوشي جي ڳالهه اها به آهي ته سندس گڏيل شعري مجموعي سميت هي ٽيون ڪتاب **مرڪ پبليڪيشن** طرفان شايع ٿي رهيو آهي.

مرتضيٰ لغاري
03005182494

اوجاڳن جا عڪس

نئون ديري جي ادبي تاريخ ۾ مرحوم محمّد سليمان سالم ڪٽپر جي ٿيهہ اڪري (سندس مرشد جي شان ۾ چيل مدح) ۽ مرحوم خدا بخش ويراڳيءَ جي ننڍڙين چوپڙين جي صورت ۾ شايع ٿيڻ کان وٺي، نئون ديري جي صاحب ڪتاب ليکڪن ۽ شاعرن ۾ جتي محترم عبدالغفار تبسّم، پياري اياز جانيءَ، محترم منظور منگيءَ ۽ سائين عاشق منگيءَ جا نالا اچي وڃن ٿا اتي هاڻي انجم قاضيءَ جو نالو بہ نروار ٿي بيٺو آهي. انجم قاضي پورهيت شاعر آهي، پر ان جي باوجود هن وڏي همت ڪري پنهنجو هي پهريون ڪتاب پڻ ڇپائي پڌرو ڪيو آهي. سندس ادبي ڪردار رڳو شاعري ڪري پنهنجو ڪتاب ڇپرائڻ تائين محدود نہ آهي. انجم قاضي سوشل ميڊيا (فيس بوڪ) تي باقائدگيءَ سان "ڏات_ طرحي مشاعرو" ڪرائي نہ رڳو پنهنجي ادبي اڃ اجهائيندو رهي ٿو، پر هو پاڻ سان گڏ ٻين ڪيترن ئي نوجوان شاعرن کي پڻ اتساهيندو رهي ٿو. هن جديد دور ۾ سوشل ميڊيا تي سنڌي ادبي مشاعرن کي هڪ ڀرپور پليٽفارم مهيّا ڪرڻ بہ انجم قاضيءَ جو بيشڪ انتهائي ساراهڻ جوڳو ڪم آهي.

اسان ٻئي ڄڻ تہ هڪ ئي سات جا ساٿاري رهيا آهيون. آنءُ اسڪول _ڪاليج جي تعليم دوران جلدسازي ڪري، يا وري پرواني سيوهاڻيءَ وانگر اسڪولن ۾ ٻاراڻا ڪتاب وڪڻي، ٻيا ادبي ڪتاب وٺي، پنهنجو شوق پورو ڪندو هئس ۽ انجم قاضي وري پنهنجي تعليم اڌ ۾ ڇڏي، انهن ڏينهن ۾ ٻيڙيون ٻڌي روزگار ڪرڻ لڳو هيو. ٻيڙيون ٻڌڻ دوران سندس ٻيو شوق ريڊيو تي مختلف سنڌي پروگرام ٻڌڻ هو، تن ڏينهن ۾ مختلف ڪلامن کي پسند ڪندڙن ۾ شامل ٿيڻ ۽ پنهنجو نالو ريڊئي تي ٻڌڻ کان ئي سندس شعر لکڻ جي بہ شروعات ٿي ۽ نيٺ هڪ ڏينهن حيدرآباد ريڊيو تي نصير مرزا جي پروگرام ۾ بہ ٻئي گڏ گڏ شامل ٿي پنهنجي شاعري پڙهي سين. اهڙي ريت اتساهہ ملڻ بعد انجم قاضيءَ لکندو رهيو ۽ سندس پهريون شعري مجموعو "ڳوڙهو ڳوڙهو سوڳ ۾" ڇپيو. ۽ هاڻي وري سندس شاعريءَ جو ٻيو ڪتاب "اوجاڳن جا عڪس" اوهان جي هٿن ۾ آهي. ڏاڍيءَ دل دعا آهي تہ اڳتي بہ هن سفر ۾ هو اڳي کان اڳرو ۽ شل سدائين سڦرو هجي.

عبيد ڪٽپر ڪراچي

مهاڳ :

رڪون لفظ قيدي ڪري

انجم قاضي، نئين شعر جي جهانَ ۾، ڪو نئون يا سيڪڙات نانءُ ناهي، جو هڪ نظر پڙهي، ٻئي ۾ ڏيان ڇڪائيندڙ شعر نہ لکي سگهي. انجم قاضي مسلسل لکي رهيو آهي. “ڳوڙهو ڳوڙهو سوڳ ۾”سندس پهريون تخيل، جنهن تي سينئر شاعر دوستن جا خوبصورت رايا آهن ۽ هي سندس ٻيو تخليقي شعري مجموعو آهي، جنهن ۾ بہ سندس بي بها غزلَ شامل آهن. جن ۾ فن ۽ فڪر جي وشالتا آهي، جتي حد نگاهہ حسناڪي بہ آهي تہِ عجب رنگيني بہ -

جت ڪو ڏسي نہ ٿو سگهي، اتي
فنڪار جي نهار ٿِي رهي.

نئون ديرو هجي يا رتوديرو، اُتر سنڌ جا اهڙا خوش نصيب ڳوٺ نما شهر آهن، جتي علم ۽ ادب جي دلڪش آبياري قاضي فيملي ۽ ٻين دوستن جي گڏيل ڪاوشن جو نتيجو آهي. انجم قاضي بہ اِن سخنور سلسلي جو سلو آهي، جنهن وٽ پنهنجي ڪلا جي الڳ ڪِنڌ مالا آهي انجم قاضي، جنهن وايو منڊل ۾ رهي ٿو، اهو نيم ڳوٺاڻو ۽ اڌ شهري رنگ رڪنڊڙ آهي. جتي لوءَ پوڻ ڪان وٺي ولهہ وسڻ تائين جي موسمي شدت اُتي رهندڙ هر جيوَ تي اثرانداز ٿئي ٿي، ائين انجم قاضيءَ تي بہ اها سردي گرمي لهي چڙهي ٿي تہ سندس شاعريءَ ۾ بہ تکي تپش ۽ ٿڌي رات جي روح پرور رونمائي جا منظر بنا ايبٽ جي عڪس بند ڪيل آهن.

انجم وٽ غزل جا ڪيئي ستاوَ ۽ رديف اڻ ڇهيل آهن، جن ۾ هن جو فڪري پاسو بيحد سگهارو آهي. ۽ جتي هن ٻين ڪان اُتساهہ وٺي يا متاثر ٿي لکيو آهي، اُهو رنگُ بي چسو ۽ روايتي غزلِ جي رستي تي پنڌ ڪندي ملي ٿو. هن وقت، هن دؤر ۾ جيترو غزلَ لکيو ۽ ڇپيو وڃي ٿو، اهو مڪمل سگهارو ۽ منفرد ناهي، هر دؤر جي هر شاعر وٽ ساڳي زمين، ساڳيا ڪافيا تہ اڳ ۾ بہ هئا، پر فڪر جي ايتري اٿاٺ نہ هئي، جيتري هن دؤر ۾ هاڻ نمايان ٿي آهي. ساڳين موضوعن ۽ حوالن کي لکي لکي ايترو تہ ڪين گهنجايو ويو آهي، جو هاڻ ان جي استري ٿيڻ ناممڪن نظر اچي ٿي. غزل جي جسم ۾ روح پريندڙ رديف بہ هاڻ ساڳيا ساڳيا لکجي رهيا آهن ۽ هڪ جهڙائي رکندڙ ستن جون ستون بہ. اڪثر غزل هڪ ٻئي جي

ڪاپي پيا محسوس ٿين. ائين لڳي ٿو تہ فني ۽ فڪري حوالي سان سنڌي جديد غزل وڏي خشڪ ساليءَ جو شڪار آهي!

اهڙي سؤڪھڙي ورتل ڪيت ۾ انجم قاضيءَ جي پوڪيل گلن ۽ انهن جي خوشبوءِ ڪي پرکجي تہ ان مان ڪيئي اهڙا املھ رنگ ۽ سواس اڀيان اچن ٿا، جيڪي شايد انجم قاضي ڪان سوا، ڇڻ پيش ئي نہ ٿيا آهن.

جئين ئي رات گھڻيءَ ۾ سيڻيءَ جو پڙلاءُ ٿيو،
ننڊ ڦٽي ۽ 'انجم' پرزا سپنو ٿيندو ويو.

تصوير زندگي جي غمگين ٿي رهي
ليڪون ڏئي خوشي آ واري چڏي اسان.

روئي پنهنجي ماءُ ڪراڙي
ڳيرو ساريو سانجھيءَ ڏاران.

ڇڻ صدين ڪان ڪامٽي جي آ رهيو
عشق جو هڪڙو وطن منهنجون اکيون.

ٿي ڪڪر جي گھوڙي تي سوار
توڏي مان اچان ٿو خواب ۾

چنڊ جي مٿان آ روشني
۽ غزل لکان ٿو خواب ۾.

ڏٺم رات خالي نديءَ جي مٿان
ستارو ستارو اُجارو هئو.

شعر ۾ حقيقي زندگيءَ جو زهر ۽ خوشي سموئڻ جا گُر ڄاڻيندڙ انجم قاضي، جي پنهنجي پالنا بہ اهڙين حالتن ۾ ٿيئي آهي، جن جو هُو بنا ڪنهن رک رکاوَ جي بيان ڪري رهيو آهي. دراصل شاعر ڪي پنهنجي ماحول ڪان ٻاهر پرکڻ ان شاعر جي شعري معصوميت سان فراڊ آهي. هُو جن رنگن رستي تي پير رکي، عمر گذاري پيو، ڇا ان جي روح ۾ هڪ الڳ زمانو جنميل هوندو آهي؟ جيڪو هُن جي ڪاڪ ڪويتا ڪان بہ الڳ آهي؟ ائين ان ڪري ممڪن ناهي تہ اسان جو معاشرو پيٽ ڪان اڳتي سوچي نٿو! ٻاڻ مالي ۽ معاشرتي مجبورن جي ويڙھ ۾ اڪيلا بيٺل ڪلاڪار آهيون، جن وٽ هڪ حسين سٽ جي ڳولا ۾ ڀٽڪڻ جيتري عياشي

افورڊبل آهي. آرام ۽ وسڪيون پيئي لکڻ واري شاعريءَ جو آسمان زمين تي رهندڙ هر حساس فرد کان ڪوهين پرانهون آهي. اهڙو فلسفو يا هوا ۾ ڪيل فائر جو آواز وقتي ڌماڪو ته سڏو ڪندو آهي پر تابنده رنگ ڇڏڻ کان قاصر آهي! انجم قاضي به معاشرتي مامرن جو فلسفو سمجهائيندڙ ۽ زندگيءَ جي اوندهه ۾ ڏيات ٻاريندڙ شاعر آهي. جنهن وٽ شاعري هڪ ذميداري ۽ احساس جو ازلي آواز آهي.

مون پري کان ٻئي ڏٺو هڪ ماءُ سان
نينگريءَ سسڪيون پريون ياڪر پري.

پڪي خاموش ٿي ويا، جئن
ڪليا هٿيار ڇوڏاري.

ٻار ڪي ڪهڙي خبر هُن جو انگل
ڪيئن امڙ، بابا محيندو ٿو وڃي.

ڪڏهن وقت مون سان، ڪڏهن مون وري،
ڪيو هڪ ٻئي سان گذارو هئو.

ايڏي ته رهي آهي، مصروف حياتي جو
جڳ سان نه سگهي ٿي آ، پنهنجي ڪا شناسائي.

انجم قاضي جي فڪري اُچل ۾ زندگيءَ جا اُهي مڪمل عڪس آهن، جن وٽان هو گذريو آهي يا انهن کي پري کان ڏٺو آهي. هڪ گهٽيءَ ۾ ايري بيٺل چنڊ کي ٻه شاعر الڳ الڳ نگاهه سان نهاري سگهن ٿا. هڪ لاءِ چانڊوڪي مايوسي ۽ اڪيلائيءَ جو خام سامان آهي ته ٻيو ان چانڊاڻ مان ٺئي چاهه جو اتساهه وٺي ٿو . هاڻ پڙهندڙ جي ڪهڙي ڪيفيت آهي؟ اهو ڪنهن سان ان لمحي متفق آهي؟ اهو ڪير به لکندڙ نٿو ڄاڻي. اِن ڪري چئجي ته پڙهندڙ ۽ شاعر جي وچ ۾ وڏو مفاصلو آهي. اهو انهن ٻنهي ۾ وجودي ۽ روحاني وڇوٽي رکيون ٿو اچي. پر زندگي ۽ زندگيءَ سان لاڳاپيل محسوسات کي قلم بند ڪندڙ ڪلاڪار ڪڏهن به اهڙي ٻه واٽي تي بيٺل نظر نه ايندو، جنهن ٻه واٽي تي ”هي لکان يا نه لکان؟“ وارو سوال ڪر ڪٽي بيٺل هجي ٿو.

انجم قاضيءَ جي ڪيترن شاعراڻن فلسفن سان اسان اختلاف ڪري سگهون ٿا، مگر سندس زندگيءَ سان پريل شعرن تي جيترو اتساهه لڪجي اهو تمام ٿورو لڳندو.

عمر جي گاڏي تيز هلي پئي، شيشي مان ڏسندي،
هوريان هوريان منظر سارو ڏنتلو ٿيندو ويو.

مون ڪلڻ چاهيو هيو اسٽيج تي پر،
خود بہ خود آيا تري ڳوڙها اکين ۾.

جڏهن بہ ديس جي تاريخ کي پڙهيو کولي
ڏکن جا باب اسان جي اڳيان اچي بيٺا.

هيءُ کھڙو وقت ايندو ٿو وڃي،
جو اچي سو درد ڏيندو ٿو وڃي.

ساڻ هڪڙي سار آهي سمنڊ تي
۽ مٿان برسات ٿي مون ٿي لهي

آسمان جي ڪجهہ وٿيءَ جو ماڳ هو
خواب پنهنجي زندگيءَ جو ماڳ هو.

پاڻ پنهنجا رکون لفظ قيدي ڪري
ڪيستائين زبانن تي تالو ڏئي؟

غزل جي نشونما ۽ سنوار لاءِ غزل جي آغازي لمحن ۾ مشاعرا ۽ طرحي مشاعرا ڪرائڻ جو رواج عام جام ڪيو ويو. غزل اڳتي وڌي آيو. پرنٽ ميڊيا جي دؤر ۾ انهن مشاعرن جي اهميت گهٽجندي ختم ٿيڻ لڳي. هن وقت ۾ تہ اهي بلڪل ناپيد آهن ۽ نئين سوشل ميڊيا تي مشاعرن ۽ طرحي مشاعرن جي لسٽ وٺندڙن جو ذوق شوق برقرار آهي. جنهن مان اهو پرکي سگهجي ٿو تہ غزل معنا مشاعرو. غزل مشاعري جي جان آهي. طرحي مشاعري جي ضرورت ڇو محسوس ڪئي وئي؟ ان جو سادو جواب اهو ئي جڙُي ٿو تہ جڏهن شاعر تي اتساهہ جا در بند ٿي وڃن ٿا ۽ ذات حالتن ۽ انساني پيچ ڊاهہ سبب ذات ڏياتي اڌ اجهامي وڃي ٿي. ذات جي موجودگي محسوس ڪندي بہ شاعر ڪجهہ لکڻ کان قاصر هوندو آهي. اهڙي بي وس صورتحال ۾ ڪڏهن ڪنهن ٻئي شاعر

جو سڏ ورنائڻ سان اڌ وساميل ڌات جو ڏيئو وڏيڪ روشن ٿيو پئي. ۽ هڪ طرحي سٽَ ، ٻين ڪيترين لاجواب سٽن کي ميڙي ايندي آهي ۽ هڪ با ڪمال تخليق جڙي پوندي آهي.

طرحي غزل مشاعرن ۾ جام مقبول ٿين ٿا، ۽ ٻڌندڙ وڏو حظ حاصل ڪن ٿا. ان طرحي سلسلي سبب نوان شاعرن کي فن ۽ فڪر ۾ وڌيڪ نواڻ آڻڻ کان وٺي محدود وقت ۾ وسيع خيال آرائي ڏانهن پير سورڻ جي مشق حاصل ٿيئي ٿي. پر اڳتي هلي جڏهن شاعر جي ڏات پنهنجي مڪمل جوهر سان جلوا نما رهندي اچي ٿي، تہ اهو ئي شاعر انهن سٽن کي پنهنجي مجموعي ڪلام ۾ شامل رکڻ کان لنوائي ٿو يا ان سٽَ جي اصل شاعر جو نانءُ لکڻ کان ڪترائي پيو. ان مان ظاهر اهو ئي ٿيئي پيو تہ پرائي سٽ کي پنهنجو چوڻ/ڪرڻ ۾ هڪ اڻ ڏٺو مفاصلو آهي، جيڪو ڪير ڪير مشڪل سان طئہ ڪري ٿو.

انجم قاضي پنهنجي تخليقي سگهہ باوجود بہ فيس بڪ تي ٿيل طرحي مشاعرن ۾ وڏي چڙهي حصو وٺندڙ شاعر آهي ۽ تخليقي انفراديت سبب وڌيڪ داد بہ ماڻي رهيو آهي. هن مجموعي ۾ شامل سندس گهڻا غزل ان سلسلن جا سلا آهن، جن ۾ الڳ الڳ خوشبو آهي. جدا جدا وزن آهن، جنهن سبب انهن ۾ ۽ انجم قاضي جي ٻين غزلن ۾ فني ۽ فڪري پختگيءَ جو مفاصلو بہ نظر اچي ٿو. جيڪڏهن مشاعري ۾ پڙهندڙ غزل ۽ پرنٽ ٿي اکين اڳيان ايندڙ غزل جي ڪيٽگري الڳ الڳ ڪجي تہ انجم قاضي ٻنهي قسمن جي غزل جو پختو شاعر محسوس ٿيندو.

* هن چنڊ کي مهار ڪتي آ (طرح احمد سولنگي)
* اتي سوير پکي ڪن ٿا دور ڏرتي تي
* لٽا خدا جا مخالف خدا جي رستي ۾
* ڦلوارڙين ۾ خوشبوئن کي هڏڪي آئي
* تنهنجي اکين ۾ آهي پريات جو تصور

جهڙا غزل ٻين دوستن جي سڏ ۾ سڏ ڏيڻ جي سهٽي موت مطابق تخليق ڪيل آهن، جيڪا پڻ انجم قاضيءَ جي شعري حسن جي الڳ خوبي آهي. ضرورت ان ڳالهہ جي آهي تہ اهي سٽون جئين پاڻ شاهڪار ٿي، ٻين دوستن تائين پهتيون آهن، تيئن اهڙيون ۽ انهن کان سوين ڀيرا سگهاريون ٻيون سٽون بہ تخيل ۾ اچن تہ وڌيڪ سهٽائپ جنم وٺندي رهندي.

غزل ۾ رديف ڪي جسم ۾ ساهہ واري وڏي حيثيت ڏنل آهي. قافئي کان پو رديف غزل ۾ اهو رس چس پري ٿو، جيڪو پڙهندڙ ۽ ٻڌندڙ کي پنهنجي گرفت ۾ رکي ٿو. رديفن جا ڪيترائي قسم تخليق ٿي چڪا آهن، جيڪي سنڌي جديد شاعريءَ ۾ سفر ڪري رهيا آهن. انجم قاضي جي غزلن ۾ بہ ننڍا وڏا رديف سنڌس غزل جي فني پاسي کي نمايان ڪن ٿا. انجم قاضي نہ رڳو نوان رديف تخليق ڪيا آهن پر مروج رديفن ۾ بہ غزل لکيا آهن. ان ۾ ڪو شڪ ناهي تہ جيترو رديف جاندار هوندو، ايترو ئي غزل روح رکندڙ هوندو. ٻُسي ۽ ورجايل رديف سان غزل ۾ ڪا نئين خوشبو پيدا نہ ٿي ٿي سگهي. رڳو غزل جي انگ جو واڌارو ئي ٿيئي پيو. انجم قاضي هڪ لفظ کي بہ رديف ڪيو آهي تہ ٻِن ۽ ٻن کان وڌيل لفظن کي بہ رديف ڪري استعمال ڪيو آهي. هُن جتي پنهنجي خوشبو رکندڙ رديف ڏنا آهن، اهي غزل هر لحاظ کان جاندار آهن. پر جتي هن رديفن جو ورجاءُ ڪيو آهي، اهو ايترو متاثر ڪندڙ ناهي ۽ ايندڙ وقت ۾ شايد ئي جٽاءُ ڪري سگهن. هن جا هڪ لفظي رديف: مثلن: **اورانگهي - دنيا - چوڌاري.** نمايان رديف آهن. ٻہ لفظي رديف ۾: **ٿي هوا - پاڪر پري - ٿيندو ويو - ڇڏي اسان - ٿي آرزو - ڪٿي آ؟ - ڪان اڳتي**

ٿو نڪري - نہ ٿو اچان - جو بدن - پاڙو سچو - ٿو خواب ۾ - جو وطن - ۾ اڌ ورجايل ۽ اڌ نواڻ رکندڙ بهترين رديف آهن مگر هي رديف مڪمل ورجايل ۽ اردو سنڌي شاعريءَ ۾ بار بار لکيا ويندڙ رديف آهن. انهن ۾ پيش ڪيل خيال بہ هاڻ ايترا خاص متاثر ڪندڙ ناهن رهيا. انجم قاضي کي اهڙين رديفن کان شعوري پرهيز ڪرڻ گهرجي. **آڪاس تي - هجوم ۾ - ڦٽ پاٽ تي - اندر ۾ - سانجهيءَ ڏارا - اڪين ۾ - مسافر**

ڌرتيءَ تي - رستي تي - منهنجون اکيون - اداس آهن - ڳوٺ جو - اچان - وغيره.

انجم قاضيِ جا خاص ڪشش رکندڙ اهي رديف آهن، جيڪي هن ئي لکيا آهن، اهي سنڌي غزل جو روح رکندڙ غزل آهن. طويل رديف ۾ لکيل سنڌس ڪجهہ غزلن ۾ (**جو ماڳ هو - نئون هڪ روپ آ - اسان جي اڳيان اچي بيٺا - هاڻي ٿي رهيو آ - پاڻ تي مرڪي پئي**) جهڙا ڪيئي رديف نهايت پيارا ۽ مڪمل يادگار غزل آهن.

انجم قاضي جي غزلن جو عروض بہ ٻين گھڻن شاعرن وانگر ڪجھہ وزنن تي گرفت رکندڙ محسوس ٿيئي پيو. سنڌي شاعري اٽڪل 20/19 وزنن کان ٻاهر نهاري نہ سگھي آهي. ان جا سبب الائي ڪھڙا آهن؟ سهل پسنديءَ جي الزام تراشيءَ کي ڇڏي ڇڏجي تہ شاعر جو فڪري پالوٽ ڏانهن وڌيڪ ڌيان ڏيڻ ئي اهم سبب آهي. شاعر پنهنجي فڪر جي چٽائيءَ ۽ بيان تي جڏهن مضبوط پڪڙ رکي وجي ٿو، تهان بعد هو فني پاسائن کي وڌيڪ سنواري سگھي ٿو. انجم قاضي بہ اهڙي شعوري ڪوشش ڪندي نظر اچي ٿو، جنهن سبب هن مختصر غزليہ مجموعي ۾ بہ 20/19 کان وڌيڪ بحر ۽ وزن استعمال ڪيل آهن. جن ۾ خيال آرائي سهل ۽ موضوع لامحدود آهن. پر ڪي خاص ۽ وري وري ايندڙ موضوع بہ آهن. جن ۾ خدا، سماجي وارتا، محبتي ٽاٽا، مسافر، لکڻ نہ لکي سگھڻ جي ڪيفيت، فردي اڪيلائي نمايان آهن.

پيو ٿو نصيب ڦٽڪي
ناهي اثر دعا ۾

پنهنجي مرضيءَ سان نہ پل پي جي سگھون
اي خدا! ايڏو نہ بي اختيار ڪر.

سُپ ويا خاموش ٿي آواز هن
درد ميڙي سانت ٿي مون تي لهي.

منهنجي اڳيان ٽيبل تي هڪ
ڪاڳر خيال گھري ٿو مون کان

توڙي جو هم خيال آهيون ٻئي
سوچ پو بہ جدا جدا آهي.

ڪڏهن ڪو نہ آيو اسان ڏي خدا
اسان ئي خدا ڏي هلون ٿا ڏسون.

ٻئي مرڪ ۾ لڪايو، هڪ درد کي اسان ٿي
۽ گفتگو ۾ پنهنجا، لهجا اداس آهن.

سُلطنت جو پل نہ تون سلطان ڪر
يا خدا مون کي فقط انسان ڪر.

ٿڪجي پيو آ انجم
ڳولي خدا مسافر

جڏهن ٻہ سڏ خدا کي ڪيو اسان آهي
هوا جو شور رهيو آ صدا جي رشتي ۾.

ٿڪجي پيو وقت آهي
جڳ جي ڪتا سهيڙي

ٿو سمنڊ، چنڊ تارا
آڪاس جا سهيڙي

مرضيءَ سان پل بہ پنهنجي سگهجي نہ جِي خدايا!
ايڏي نہ ڏي اسان کي، تون بيو سيِ خدايا!

جديد سِنڌي شاعريءَ جا پڙهندڙ جنهن نواڻ ۽ تازگيءَ جي ڳولا ۾ آهن، اُها توٽي جو دور آهي، پر نظر اچي ٿي. انجم قاضيءَ بہ جيڪر تڪڙ ۾ شعر جي فڪري وسعت جي گهوڙي سواري نہ چڏي، تہ ان پد جي پهاڙ تي پهچي سگهي ٿو، جتي خيال جي خدائي ننيڙي دائري جيتري ٿي وڃي. شاعري جي ميدان تي، فت ٻال وانگي خيال سان کيڏڻ سگهاري رانديگر جي نشاندهي آهي. هُو جڏهن خيال تي ڪمال گرفت رکي وڃي ٿو، تہ فن ۽ قافيا وغيره سندس اڳيئي ٻانهن ٻيلي هئڻ ڪري، وڌيڪ جديديت جي جهانن کي روشن ڪري ٿو وڃي. انجم قاضي جا ڪي ڪي خيال بہ ڪيئي خدايون ٿا رکن.

تاريخ گِواهہ آهي، منشور لتاڙي سڀ،
جڳ جڳ ۾ سياست آ، افلاس ڪٽي آئي.

هي شعر رڳو برصغير جي سياست تي طنز آهي يا پوري يورپين تاريخ بہ ان ذمري ۾ اچي ٿي وڃي؟ سياست کي شيخ اياز”ڏائڻ“ سان مشابهت ڏيندي ان جو ڏينهن ڏٺي جو گهونگهٽ لاهڻ جو سڏ ڏنو. سياست جا سانگ، ننڱيءَ جا ٿاهہ ڪوٺيا!

ڏينهن ڏٺي جو هن ڏائڻ تان،
جيڪو گهونگهٽ لاهي،

ڪوئي آهي!
سانگ سياست جا سمجهي،

جو ٿاهہ ٺڳيءَ جا ڏاهي،

ڪوئي آهي!
اونداهيءَ سان جيڪو اُلجهي،
چانڊوڪيءَ ڪي چاهي،

ڪوئي آهي!

انجم قاضي “منشور لتاڙي” جو حوالو ڏيندي اها آفاقي رڙ ٿو ڪري، جيڪا ”دوکي بازيءَ“ جي داستان بيان ڪري ٿي. هن ملڪ ڪان وٺي، برصغير جي مڙني سيني ڏيهن ۾ منشورن جي لتاڙ جي تاريخ پراڻي آهي! ۽ ڪمال بي شرميءَ سان ان حرام پائي جي تبديليءَ ڪي وقت جو سڏ يا ضرورتِ زمانہ سڏي قبوليت ڏيڻ لاءِ بہ وڏي سياست ڪئي ويندي رهي آهي.
انجم قاضي باشعور شاعر آهي، جنهن رڳو خالي لفاظي نہ ڪئي آهي بلڪہ وقت ۽ زماني جي سيني رنگن ڪي بنا حجاب، دل سان لکيو آهي. دلي دعا آهي تہ سندس ذات جا ڏهوڻ ڏيئا سدا جڳمڳائن.

سعيد سومرو

قمبر

Cell: 0333-7523132

هڪ نماڻو شاعر

انجم قاضيءَ سان منهنجي پهرين ملاقات سائين منظورَ منگي (نئوںديرو) جي حوالي سان ٿي. ان کانپوءِ ملاقاتن جو سلسلو جاري ٿيو خوشقسمتيءَ سان مان بہ سنڌي ادبي سنگت برانچ +نئون ديرو سان واڳيل آهيان جنهن برانچ جو انجم قاضي سيڪريٽري بہ رهي چڪو آهي قاضي صاحب هڪ محبتي ماڻهو ۽ هر دل عزيز شخصيت آهي مون ناچيز سان تہ ڪيس خاص محبت ۽ قربت آهي. مون ڪيس پنهنجي هر ادبي پروگرام ۾ مدعو ڪيو ۽ قاضي صاحب ڪڏهن بہ معذرت نہ ڪئي ۽ منهنجي تمام پروگرامن ۾ شرڪت ڪئي. جنهن لاءِ سندس مان سچي عمر مقروض ۽ مشڪور رهندس. سچ پچ جڏهن قاضي صاحب حجت ڪندي مونکي پنهنجي شعري مجموعي تي بہ اکر لکڻ لاءِ چيو تہ مان منجهي پيس تہ مان سندس شخصيت جي پهلوءَ تي گهڻو لکان يا شاعريءَ واري حيثيت تي بهرحال قاضي صاحب جي شخصيت ۽ شاعري تعريف لائق آهن هونءَ بہ مون پنهنجي زندگيءَ ۾ اهوئي سکيو ۽ پرايو آهي تہ هن دنيا ۾ الله تعاليٰ جيڪي بہ انسان پيدا ڪيا آهن انهن سيني کي ان جي وجود ۽ ميزان مطابق عقل ۽ فهم بہ عطا ڪيو آهي ۽ آءُ هر ماڻهوءَ کي پاڻ کان وڌيڪ عقلمند ۽ فهم وارو سمجهندو آهيان اهڙيءَ طرح قاضي صاحب کي بہ هڪ تمام سٺو شاعر سمجهندو آهيان سندس شاعريءَ جو اسلوب تمام خوبصورت آهي ۽ سندس شعر ۾ فن ۽ فڪر جو استعمال بہ ڏاڍو سٺو ڪيو اٿن. قاضي صاحب جي شاعري خوبصورت ۽ متاثر ڪندڙ آهي

قاضي صاحب جو زير نظر ڪتاب (اوجاڳن جا عڪس) سندس شاعريءَ جو ٻيو مجموعو آهي قاضي صاحب جو هي ڪتاب بہ غزلن جو غنچو آهي ۽ خوبصورت ۽ پرتاثير غزلن جو هڪ رنگين مجموعو آهي جنهن ۾ راض بہ آ تہ نياز بہ آ جنهن ۾ سوز بہ آ تہ گداز بہ آ سندس خيالن جي پرواز بہ اوچي آهي هڪ غزل ۾ رقم طراز آهي تہ :

ساڙ ڪائي ٿو سڙي پاڙو سڄو
روز ٿو ڳالهيون گهڙي پاڙو سڄو

ذات جي نديڙين انائن جي ڪري
پاڻ ۾ پيو ٿو وڙهي پاڙو سڄو

هڪ ٻي هنڌ ڪجھ هن طرح چون ٿا :

نئين صبح جي نئين روشنيءَ جو وطن
خوشبو خوشبو سچو شاعريءَ جو وطن

عارضي ٿو ملي سڀ کي جيون هتي
آ مٽي ئي اصل آدميءَ جو وطن.

نقشو دنيا سڄيءَ جو ٻڌائي پيو
سمنڊ ئي آ رهيو هر نديءَ جو وطن.

هاڻي جيڪڏهن مٿين سٽن تي غور ڪبو تہ معلوم ٿيندو تہ انجم هڪ شعر ۾ آفاقي سچائيءَ جي ڳالھ ڪئي آهي تہ جيون سڀ جو هتي عارضي آهي جيئن قرآن شريف الله تعالىٰ فرمائي ٿو "انما الحيوٰت دنيا لعب والهوا" ترجمو: سچ پچ دنيا جي حياتي کيل ۽ تماشو آهي ساڳئي تصور کي ذهن ۾ رکي انجم قاضي صاحب غزل کي سونهن بخشي آهي ان کان هيٺين شعر ۾ بہ در اصل هڪ همگير حقيقت بيان ڪئي اٿن تہ بيشڪ سمنڊ ئي هر نديءَ جو وطن ۽ آخري ديس آهي ڇاڪاڻ سڀ نديون ۽ درياھ مسلسل سفر ۽ مسافريءَ واري ڪيفيت ۾ آهن ۽ سوين بلڪِ هزارها ڪلوميٽرن جو فاصلو طئي ڪري پنهنجي منزل مقصودِ پنهنجي دائمي وطن يعني سمنڊ ۾ اچيو پاڻ ارپي ڇڏين هڪ ٻئي غزل انجم قاضي چوي ٿو:

مرضيءَ سان پل بہ پنهنجي، سگھجي نہ جي خدايا!
ايڏي نہ ڏي اسان کي تون بيوسي خدايا!

هڪ هڪ گھڙيءَ سان جهيڙي ٽڪجي پيو مان آهيان،
موٽائي وٺ تون مونکان هيءَ زندگي خدايا!

جيون سڄو ئي صحرا، ڪو ڇانورو نہ آهي،
پنهنجي نصيب ۾ آ ڇو ڏرتتي خدايا!

ڪائي پري نہ گھرجي ڪا حور ڏي نہ پل تون،
هڪ ئي فقط گھران ٿو، هوءَ ڇوڪري خدايا!

انجم قاضيءَ جون ادائون بہ سندس معصوم ۽ پوتر آهن ۽ پنهنجي دل تي ٿيندڙ وارداتن جو پوري سچائيءَ سان ذڪر ڪيو اٿن قاضي پري ۽ حور کي ٺڪرائي جنهن ڇوڪريءَ جي تمنا ڪئي اها

جي قاضي صاحب جي زندگيءَ ۾ اچي وڃي ها ته شايد انجم قاضي اڄ ائين متاثر ڪندڙ شاعر نه هجي ها بلڪ شاعر ئي نه هجي ها. اها وڇوڙي، جدائيءَ ۽ محروميءَ واري ڪيفيت ئي ته آهي جيڪا شاعريءَ جو اظهار ۽ سبب بڻجي ٿي. ۽ ان ساڳئي ئي جذبي قاضي صاحب کي قلم کڻايو ۽ شاعريءَ جي ميدان تي لاٿو جتي قاضي صاحب پنهنجي تخليقن جا جوهر ڏيکاري رهيو آهي ۽ انجم قاضي صاحب جو هي شعري مجموعو سنڌي ادب ۾ هڪ خوبصورت اضافي طور ڏٺو ۽ محسوس ڪيو ويندو. منهنجي ڪيس دعا آهي ته رب العزت والعظمت ڪيس قلم ۾ اڃان به وڌيڪ طاقت بخشي ۽ ساڳي جوش و جذبي سان لکندا رهن.

احمد سلطان کوسو
لاڙڪاڻو
23 مئي 2017ع

پنهنجي پاران:

انسان جي هڪ وجود سان هزارين رشتا لاڳاپيل هجن ٿا، انهن رشتن ۾ رت جا رشتا، دوستن جا رشتا، اخلاقي رشتا، اجتماعي سماجي رشتا، قومي رشتا، انساني رشتا ۽ ٻيا ڪيترائي رشتا شامل هجن ٿا، جن کي صرف ڏي صرف هڪ سچو قلمڪار محسوس ۽ تسليم ڪري ٿو. ڇو تہ سچو قلمڪار عام فرد کان وڌيڪ شعور رکندڙ هجي ٿو ۽ اهو شعور ئي انهن سيني رشتن جو احساس ڏياري ٿو . قلمڪار سماج ۾ خاص حيثيت انهيءَ ڪري ئي رکي ٿو تہ جتي عام فرد جي سوچ يا نگاهہ نہ ٿي پهچي اتي قلمڪار جي سوچ ۽ نُظر ان خيال يا منظر کي تراشي ٿي - جت کو ڏسي نہ ٿو سگهي، اُتي فنڪار جي نهارَ ٿي رهي - ۽ انهيءَ حوالي سان ان باشعور فرد تي عام فرد جي ڀيٽ ۾ ذميواري پڻ هجي ٿي. ڇو تہ سچو قلمڪار پنهنجي ٻوليءَ ۽ سماج جو رهنما پڻ هجي ٿو ان ڪري قلمڪار جو باڪردار هجڻ لازمي ٿئي ٿو - تاريخ گواهہ آهي تہ دنيا جا وڏا انقلاب قلمڪارن جي محنتن ۽ سچاين جي ڪري ئي آيا آهن - ڪوڙن ۽ مفاد پرست قلمڪارن کي تاريخ ڪڏهن بہ قبول ناهي ڪيو، سچو قلمڪار پنهنجي ذاتي مفاد کان هٽي ڪُري بنا اجوري مسلسل پنهنجي ضمير کي اجاگر ڪندو رهي ٿو ۽ هُو اهو ئي لکي ٿو جيڪو سندس ضمير قبولي ٿو.

شاعري روحَ جي رياضت آهي ۽ روحُ ڪڏهن بہ ڪا منافقي قبول ناهي ڪندو، مون هميشہ شاعريءَ کي پنهنجي وجود جي پناهہ گاهہ سمجهيو آهي، ڇو تہ مونکي شاعريءَ ڌرتتيءَ ۾ وٽڪار جو احساس ڏنو آهي.

جُون 2015ع ۾ منهنجي شاعريءَ جو پهريون ڪتاب ”ڳوڙهو ڳوڙهو سوڳ ۾“ جڏهن شايع ٿي اوهانجي هٿن ۾ آيو هُيو تہ توهانجي خلوص ۽ محبتن مونکي اتساهہ بخشيندي مون تي وڌيڪ ذميواريءَ جو احساس پڻ ڏنو. اڄ جڏهن ٻن سالن کانپوءِ منهنجي شاعريءَ جو ٻيو ڪتاب ”اوجاڳن جا عڪس“ اوهانجي هٿن ۾ آهي تہ منهنجي ذهن ۾ ڪيئي سوال ايري رهيا آهن، جن جو هت ذڪر ڪرڻ بدران صرف ايترو ئي چوندس تہ مون ڪڏهن بہ شاعري شهرت حاصل ڪرڻ لاءِ ڪونہ ڪئي آهي، مان ننڍڙو ۽ پورهيت

ڪلاس جو ماڻهو آهيان، جيڪو ماڻهو ٽي وقت پنهنجي ٻچَن جي بکايل پيٽ لاءِ لوچيندو وَتي، جنهن جي گهرَ ۾ لکڻ لاءِ هڪ ٽيبل ۽ ڪرسي ميسر نہ هجي، جيڪو ماڻهو زندگيءَ سان وڪَ وڪَ تي جنگ جوٽيندو هجي، طبيعتن لچارڙو، اهو چريو ۽ فقير طبيعت جو ماڻهو شهرت جي پلا ڪهڙي اميد رکندو؟

منهنجي سموري شاعري منهنجي وجود جي وارتائن جو عڪس آهي، مون جيڪو جيئن محسوس ڪيو آهي، ان کي تيئن ئي ڪاڳر تي اتاري محفوظ ڪيو آهي، منهنجو اصل چهرو هيءَ منهنجي شاعري آهي، ان کان وڌيڪ منهنجو مون وٽ ڪو دليل ناهي.

هن ڪتاب ۾ سهڪار ڪرڻ تي مان پنهنجي بهترين دوست سعيد سومري جو ٿورائتو آهيان، جنهن هن ڪتاب تي پنهنجو ڪليو رايو ڏنو، ان کان علاوه پياري حبدار سولنگيءَ جا وڏا وڙ جنهن بيڪ ٽائيٽل لکيو. پيڻ فرزانا شاهين جنهن جي منهنجي مٿان سدائين وڏين پيڻن جيان ٻاجھہ رهي آهي، ان مختصر تاثر لکي مانُ بخشيو، ان کان علاوه پياري سائين صفر ڪلهوڙي ۽ پروفيسر سائين غلام حسين ڪٽپر، سائنڻ صفيہ ڪنول ابڙو جا اڻ ڳڻيا احسان، جن پنهنجا رايا ڏئي مونکي عزت بخشي ان کان علاوه پياري ڀاءُ مرتضيٰ لغاريءَ جو ٿورائتو آهيان جنهن اڻَ ٿڪ محنت ڪري هي ڪتاب اسان سيني آڏو آندو، پياري ۽ محبوب دوست عبيد ڪٽپر ۽ مصور منگي جو پڻ ٿورائتو آهيان، جن هنَ ڪتاب جي آخري مرحلي تائين ڀرپور سهڪار ڪيو. عزيز دوست پريتم قاضي جا بہ اڻ ڳڻيا احسان، جنهن هي ڪتاب پبلش ڪيو، نہ رڳو منهنجي ڪتاب جي سلسلي ۾ مون سان سهڪاري رهيو آهي پر ساڻس ذاتي زندگي جا بہ سور سلي دل جو بار هلڪو ڪندو آهيان.

انجم قاضي

نئون ديرو

غزل

وارَ ڇوڙي چندَ سامهون اڇي بيهي رهي،
مورتي تي خواب ۾، ڪامڻي بيهي رهي.

حالتن سان جنگ ۾، نيٽ وڙهندي اوچتو،
زخمي تي هڪ جاءِ تي، زندگي بيهي رهي.

رات جي پوئين پهر، هِنَ خُماريل سانت ۾،
خالي گهَرَ جِي آ مٿان، چاندني بيهي رهي.

شامَ ڌاري اوچتو، دَرَ منجهان پائي ليئو،
ڪنهن الائي سوچَ ۾، نينگري بيهي رهي.

جُونِ جي هِنَ سخت گرميءَ ۾ هڪڙي ڇوڪري،
معجزن منهنجي مَٿان، واءُ تي بيهي رهي.

سمندَ جيڏي پياس هئي، پاڻَ ڪي "انجم" مگر،
هُوءَ ڪٽي پنهنجي اڳيان، هِڪَ ڇُڪي بيهي رهي.

**

باک ويلي چميو جئن گلن جو بدن.
واسجي ويو سڄو پوپٽن جو بدن.

پوڙهي ور سان سُتل نينگريءَ جي پيو،
ٿو سدائين سڙي خواهشن جو بدن.

بند ڪمري ۾ پيل ڪِنِ ڪتابن ۾ جَڙُ،
لفظ چمندا رهيا ڪاغذن جو بدن.

زندگيءَ جو سمورو لهي ٽڪ وجي،
هڪڙو پيرو چمڻ ڏي چپن جو بدن.

مون ڏنو اُيَّ تي شام ڏاري ڇُهي،
واءُ پيو عاجزيءَ مان پکين جو بدن.

**

نڪور خوابَ اسان جي اڳيان اچي بيٺا،
وري سرابَ اسانجي اڳيان اچي بيٺا.

جتان جتان بہ گُذر ٿيو تہ درد سَوَ سامهون،
ڪٽي گلابَ اسانجي اڳيان اچي بيٺا.

جڏهن بہ ديسَ جي تاريخ کي پڙهيو کولي
ڏکن جا بابَ اسانجي اڳيان اچي بيٺا.

اوهان سواءِ ڏتوسين نہ اک ڪٽي توڙي،
سوين نوابَ اسانجي اڳيان اچي بيٺا.

اڳيان پڙهي نہ سگهياسين مٿان وري ڪيئي،
نوان نِصاب اسانجي اڳيان اچي بيٺا.

ڪئي سي پاڻَ ڪلڻ جي جڏهن بہ ڪوشش ڪا،
اکين جا آبَ اسانجي اڳيان اچي بيٺا.

سڄي حيات ئي ”انجم“ ڪٽي ڪٽي پيرو،
سدا عذاب اسانجي اڳيان اچي بيٺا.

❊❊

رَئي جي وَٽِ ۾ هوءَ وٺي ٿي آرزو،
خيال ۾ پيئي مَٿي ٿي آرزو.

رات پويان جيئن ڪولي ٿي اکيون،
باک سان گڏجي ڦُٽي ٿي آرزو.

تون نہ آهين توسواءِ سانئڻ! هتي،
روز جيئڻ جي ٽٽي ٿي آرزو.

زندگي انجام تي ماٺي وَني،
پرَ نہ ڪاٿي پي ڪُٺي ٿي آرزو.

ازل کان آهي مسلسل پنڌ ۾،
ٿَڪُ نہ "انجم" پَلُ پَٽي ٿي آرزو.

**

ٿي رات وئي ڪيڏي، لمحن ۾ اُداسي آ.
ٿو چنڊُ ڏئي پهرو، رستن ۾ اُداسي آ.

بنبوءَ جي مٿان بينو، اي سنڌ امان تنهنجو،
ڦڙڪي ٿو پَيو پرچم، جهونڪن ۾ اُداسي آ.

چو راس اچي ڪوئي، منظر نہ اسان کي ٿو،
جنمن کان وني پنهنجي، دلين ۾ اُداسي آ.

رستي ۾ اچانڪ اَڄُ، جئن پاڻ مليا آهيون،
ڪيڏي نہ مني پنهنجي، لهجن ۾ اُداسي آ.

ڪو خواب حقيقت آ، ماڻي نہ سگهيو انجم!
تڏهين نہ وئي رهجي، اکين ۾ اداسي آ.

**

ڪنهن ساريو هو، جو رستن ڪي هڏڪي آئي،
خاموشيءَ ۾ پئي لمحن ڪي هڏڪي آئي.

خالي گهرَ ۾ تنهائيءَ سان ڳالهائيندي،
جذبن ڪي ۽ ڪن لفظن ڪي هڏڪي آئي.

وارَ سُڪائڻ آڳر تي بيٺي هوءَ اچي،
واءُ ڇُهي ويو هُنَ جي بدن ڪي هڏڪي آئي.

چنڊ ڏنو پئي ڪلهه اُيَ تان، هن ڪي ساريندي
"قلواڙين ۾ خوشبوئن ڪي هڏڪي آئي"

تيز هوائون، جيئن اورانگهي آيون ڪمري ۾،
دَرَ ۽ ڪڙڪيءَ جي پردن ڪي هڏڪي آئي.

تنهنجي تصويرن ڪي ڏسندي ڏسندي سانئڻ!
رات اچانڪ ئي اکڙين ڪي هڏڪي آئي.

الماڙيءَ جي قيد ٿيل خانن ۾ انجم!
بند ڪتابن جي ورقن ڪي هڏڪي آئي.

**

طرحي غزل

هزار سال پراڻي اسان جي تنهائي،
سگهي نہ ماڻي پُڄاڻي اسان جي تنهائي.

سَڄوُ جهان مِڙي ٿي هُجومَ ويو ليڪن،
رهي اُهائي نماڻي اسان جي تنهائي.

وَيو وَجودُ فنا ٿي نشان ئي ڪونهي،
رهي جُڳن ڪان ڪهاڻي اسان جي تنهائي.

نہ ڪو بہ نانءُ مليو ذات ڪي هُيو ڪوئي،
تڏهن جي آهي پُراڻي اسان جي تنهائي.

سدائين قيدُ اندر ۾ ڪري رکي انجم!
ڪڏهن بہ ڪين اُڏاڻي اسان جي تنهائي.

**

هڪ خواب ڪٽي راهه رُليا پاڻ هئاسين،
ڪاتي تہ الائي جي پُڳا پاڻ هئاسين.

جا واٽ وٺي پيرَ ڌري هوءَ هلي هُئي،
سا واَٽ، ٿي ڪا لاٽ ٻريا پاڻ هئاسين.

هڪ پيار سوا ڪجهہ بہ نہ ڄاتوسي دنيا ۾،
معصوم سدا ٻار رهيا پاڻ هئاسين.

جنهن ويلَ ڪنيو پيار مان تو نانءُ اسانجو،
اُن ويلَ ٿي رابيل ٽڙيا پاڻ هئاسين.

جنهن وقت سڏيو تو ٿي تنهين وقت اي انجم!
اُپ ڪان بہ اَجا اڳتي وَيا پاڻ هئاسين.

**

ٻاٽ ڪاريءَ مان اڃو نڪري اَچو،
ٻاڪ ڪانپوءِ سچ جيان اُڀري اچو.

جنهن سمي ڊرتي سڏي انهيءَ سمي،
راهه جا شيشا، ڪنڊا اُڪري اچو.

واءُ ۾ بارود ٿو ٻيڙو رُلي،
اي پڪي هيڏانهن سَيُ اُڏري اچو.

پوءِ بہ پياري زندگي سَيَ ڪي لڳي،
توڙِي ڏک جي انتها، گذري اچو.

جي وڻڻ چاهيو فقيري روح جي،
سانگ سَيُ لاهي پلي سنيري اچو.

**

سلطنت جو ٻَلُ نہ تون سلطان ڪر،
ياد خُدا! مونکي فقط انسانُ ڪر.

پنهنجي پيرن مان وجي نڪري زمين،
اوچتو ايڏو نہ هيئن حيرانُ ڪر.

نفرتن ۾ ساھ ٿو ٻوساٽجي،
پيار ڏئي هيءَ زندگي آسانُ ڪر.

جو چوي ٿو روح پنهنجو روحَ سان،
اڄ اُتي سرِ عام سو اعلان ڪر.

اُڀَّ تي آزاد ٿي اُڏندا پکي،
آس تي "انجم" پڪو ايمانُ ڪر.

❊❊

رهيو نہ جو ڪڏهن بہ آ گمانَ ۾،
ڏسون پيا اهو اسان جهان ۾.

سڄو وجود واسجي وڃي پيو،
جڏهن بہ هوءَ اچي پئي ڏيان ۾.

اچي متان بہ ڏاتہ رات اوچتو،
جلائي رک ڪوي ڏيئو تون مان ۾.

غريب دل خريد ڪٿ ڪري سگهي،
مهانگو هر وکر هيو دڪان ۾.

الائي ڪهڙو واءُ ٿو گهلي هتي،
نہ ڪو بہ شخص آهي اطمينان ۾.

**

تو جو چوڙيا وار هوا ۾.
وکري وئي مهڪار هوا ۾.

ياڪر پائي ٻڪجي ويئي،
سائڻ! تنهنجي سارَ هوا ۾.

جهومن پيا ٿا هيج منجهان سڀ،
وڻ وڻ جا اڄ ڏار هوا ۾.

چنگ ڪٽي درياهَ ڪنڌيءَ تي،
سر ڇيڙيا ميهار هوا ۾.

وکري پاڻ ويا آهيون ٻئي،
مٿيءَ وانگي يار هوا ۾.

پوک گلن جيءَ تي چانڊوڪي،
آهن جڻ تہ خمار هوا ۾.

**

اندرُ خيال گھُري ٿو مونکان،
منظر خيال گھُري ٿو مونکان.

منهنجي اڳيان ٽيبل تي هڪ،
ڪاڳر خيال گھري ٿو مونکان.

سامهون واري خالي گھر جو،
بند درُ خيال گھُري ٿو مونکان.

شهر سڄي جي هر مسجد ۽،
مندرُ خيال گھري ٿو مونکان.

پنهنجي اونهائيءَ ڪان گھرو،
سمندر خيال گھُري ٿو مونکان.

لاوارث فوٽ- پاٿ تـــي ويــنــل،
نينگر خيال گھُري ٿو مونکان.

**

سپنو سپنو زنگجي ويو آ،
ڪو اوسيئڙو زنگجي ويو آ.

سال ٿيا ڳالهايو ناهي،
جملو جملو زنگجي ويو آ.

جھُڙ ۾ ايئن لڳي ٿو سارو،
اپ جو چھرو زنگجي ويو آ.

خالي گھر جي دروازي ۾،
لڙڪيل تالو زنگجي ويو آ.

گذريو ناهي ورهين کان ڪو،
جڻ هو رستو زنگجي ويو آهي.

تو وٽ منهنجو هاڻي سانئڻ!
خيال ٿي ميرو زنگجي ويو آ.

ڪالهہ ڏٺو مون اُس تي پنهنجو،
سارو پاڇو زنگجي ويو آ.

تو نہ سنڀاريو جيڪو رت جو
رشتو رشتو زنگجي ويو آ.

بيد مشڪ تي پنهنجو انجم!
لڪيل نالو زنگجي ويو آ.

**

اي عشق اَجُ انتها ڪري ڇڏ،
اَنا سموري فنا ڪري ڇڏ.

نہ سنڌُ ٽُٽندي اسانجي جيئري،
وجودَ جا پل حِصا ڪري ڇڏ.

ڪندو نہ ڪو ٻيو علاجُ پنهنجو،
اي وقت تون ئي دوا ڪري ڇڏ.

مان تنهنجي سامهون مِٽِي هان سائنڻ!
پَلِي تون خود کي هَوا ڪري ڇڏ.

نہ جيڪا جڳ ڪان ڪڏهن بہ وسري،
حيات اهڙي ڪَٿا ڪري ڇڏ.

ڇَرِي هي دل ضِدُ ڪَرِي پَئي جو،
ڪڏهن تہ پورو خُدا ڪري ڇڏ.

پلي نہ پنهنجو خُلوصُ ڄاڻن،
مگر تون انجم! وفا ڪري ڇڏ.

**

اڄ ڪائي جڻ ڇيت ڇُپي تي اندر ۾،
هلڪي هلڪي ڪوڪَ اُٿي تي اندر ۾.

چنڊُ ڏسي تي ٻڪ جهلي هوءَ دعا جي لاءِ،
ڇا تہ الائي پيئي گهُري تي اندر ۾.

ڪيسيتائين گهاريندي پئي گونگي تي،
روزانو خاموش مَري تي اندر ۾.

پاڻ ڪري محسوس پئي ويراني ۾،
ڪٽي جڏهن بہ اُڪ ڏسي تي اندر ۾.

جيون ڪي آ ٻاٽ وڪوڙي "انجم" وئي،
ها پَرَ هڪڙي لاٽ ٻري تي اندر ۾.

**

سانجهيءَ جي ويل آهي، رستا اداس آهن،
پنهنجا ئي اڄ اسان سان، پاڇا اداس آهن.

ڪو دور دور تائين، مونکي سڏي پيو جڻ،
صحرا اڳيان رڳو آ، واڪا اُداس آهن.

خاموش وَڻَ سيپئي، ڪائي هوَا نہ آهي،
ٿي ايترا ويا ڇو، لمحا اُداس آهن.

پئي مرڪ ۾ لڪايو، هڪ درد ڪي اسان ٿي،
۽ گفتگوءَ ۾ پنهنجي، لهجا اُداس آهن.

منهنجي اکين جا مونکان، تفصيل سان ائين تون،
اي دوست پڇ نہ ڪيڏا سپنا اُداس آهن.

**

رات ٿيندي اُداس رستي تي،
چنڊ نڪتو حساس رستي تي.

ٿي نہ اوجهل وڃانءِ نيڻن کان،
هٿ ڏئي هل اُماس رستي تي.

پيرَ رُڪجي پون، ڪڃي وڪ نہ ڪا،
هيءُ ڪنهن جو آ واس رستي تي.

بند آواز ٿي ويا آهن،
ڪيترو آ هراس رستي تي.

ڪير پيئي ويو آ اڇلائي،
ڪنهن جو آهي گلاس رستي تي.

ڪيتري دير ٿي وَئي انجم!
رُلُ نہ ايڏو حساس رستي تي.

**

وري واءُ وانگي گهلي تا ڏسون،
۽ دربدر تي رُلي تا ڏسون.

ڪڏهن ڪونہ آيو اسان ڏي خُدا!
اسان ئي خُدا ڏي هلي تا ڏسون.

ٺهڪَ بدران ڳوڙها تري تا اچن،
جڏهن غم پلائي کلي تا ڏسون.

زماني جون ڳالهيون رکي پوئتي،
هلي پاڻ هُنَ سان ملي تا ڏسون.

**

آئي نہ ڪا پڪار ڪٿي آ،
پهتي وڃي نهار ڪٿي آ.

روڪيان اُداس رات جو مان پر،
“هُن چنڊ ڪي مهار ڪٿي آ”

هن چوڪريءَ سواءِ ئي هاڻي،
مَنَ ڪي رهي ٻي سارَ ڪٿي آ.

ڪيڏو پڪي بلند ٻہ اُڏري،
اڪ جيتري اُڏار ڪٿي آ.

موجود روحَ ۾ آ صدين ڪان،
هوءَ ڏار تي ٻہ ڏار ڪٿي آ.

سڀ ڏوهہ سڀُ قصور ها پنهنجا،
ڪنهن تي رکي ميارَ ڪٿي آ.

**

هيءُ ڪهڙو وقت ايندو ٿو وجي،
جو اچي سو درد ڏيندو ٿو وجي.

ويا اُجهامي سپ ڏيئا آڪاس جا،
هوءَ نہ آئي، ڏينهن ٿيندو ٿو وجي.

جو ملي ماڻهو ٿو تنهنجي ڳوٺ جو،
نانگ وانگي سو ڏنگيندو ٿو وجي.

ٻارَ ڪي ڪهڙي خبر، هُنَ جو انگلُ،
ڪيئن امڙ، بابا ميجيندو ٿو وجي.

ٿي ڪڪر تون برسُ مون تي زورَ سان،
عشق اڄ آڙاھ ٿيندو ٿو وجي.

ڏر تتيءَ جو هُو مسافر هيڪلو،
ڪيرُ آ، ڪنهن کي سڏيندو ٿو وجي؟

**

جڻ ازل کان ئي لِکي فوٽ پاٿ تي،
درد پيو آهي رهي فوٽ پاٿ تي.

نيڻ ڳوٺان خواب جو آيا ڪٽي،
سو شهر جي ويو ڍهي فوٽ پاٿ تي.

سُڏڪندي هو ڪالهہ هن مونکي چيو،
“ناهي روئڻ ائين صحي فوٽ پاٿ تي”

رات جو رودن تي رُلندي سانت ۾،
مون ڏٺي لڇندي وهي فوٽ پاٿ تي.

جنهن سمي آواز سڀ خاموش ٿين،
ويهُہ مونسان پَلَ ڪهي فوٽ پاٿ تي.

ڪوئي سيلاني مري ويو اوچتو،
زندگيءَ جا ڏک سهي فوٽ پاٿ تي.

**

ها جڏهن پيي رات ٿي مون تي لهي،
روشني، ٿي ڏات، ٿي مون تي لهي.

سپ ويا خاموش ٿي آواز هن،
درد ميٺڙي سانت ٿي مون تي لهي.

ساڱ هڪڙي سارَ آهي سمنڊ تي،
۽ مٿان برسات ٿي مون تي لهي.

تيئن جياپي کي ملي اتساهہ ٿو،
جئن منيءَ جي تات ٿي مون تي لهي.

اوچتو "انجم" نئين نئين روپ ۾،
هر دفعي حالات تي مون تي لهي.

**

آهي رهيو سدائين طوفان جو تسلسل،
قائم رکيو اسان تہ بہ ايمانَ جو تسلسل.

اُن ڏينهن ئي فنا ٿي ماڻهو ويا هزارين،
هن شهر جي ڏٺوسين شمشان جو تسلسل.

جيئن عمر پئي ٿي گذري تئين حَدَ پيو لتاڙي،
ساڳيو رهي نہ ٿو سو انسان جو تسلسل.

ڪوئي ڏسي اچي ها، ڪيئن اوچتو ٽٽو پئي،
هئہ هئہ اسان جي من جي ارمان جو تسلسل.

هر راهہ ۾ ٿو رسواءِ ٿيندو اچي ڏسون ٿا،
پوءِ پيو خُدا سان آهي شيطان جو تسلسل.

**

اونداهو جيئن جيئن اڳتي پئي رستو ٿيندو ويو،
هٿ ڇڏائي مونکان گم هر رشتو ٿيندو ويو.

عمر جي گاڏي تيز هلي پئي، شيشي مان ڏسندي،
هوريان هوريان منظر سارو ڌنڌلو ٿيندو ويو.

ڪاوڙ مان تو ڪالهه ڏنو اُڇلائي جيڪو هو،
هيٺ ڪرڻ سان ڏاڍو زخمي جملو ٿيندو ويو.

اهڙو ٿي ويو عشق اچانڪ توسان او جانان!
ننڊڙو ننڊڙو سور به تنهنجو صدمو ٿيندو ويو.

جيئن ئي رات گهٽيءَ ۾ سيٽيءَ جو پڙلاءُ پيو،
ننڊ ڦٽي ۽ "انجم" پرزا سپنو ٿيندو ويو.

**

پير ۾ پازيب پائي ٿي هوا،
چڻ غزل کو گنگنائي ٿي هوا.

آنءُ بينو سوچ جي هان سمنڊ تي،
خيال جي اُڀ تي اُڏائي ٿي هوا.

بخملي تنهجو بدن چمندي مني!
هيجَ ۾ سڀ ڪجھ لُٽائي ٿي هوا.

مان وجان اڳتي پيو وڌندو جيئين،
پوئتي واپس ورائي ٿي هوا.

هلندي هلندي اوچتو مونکان سدا،
هٿّ مان هٿ کي ڇڏائي ٿي هوا.

ٿا پکي تصوير ناهن ڏنڊ تيَ،
جن کي اُڀ جا رنگ لائي ٿي هوا.

**

عجيب سانت جو هڪڙو آ شور ڏرتي تي،
ازل کان درد جو آهي تہ دؤر ڏرتي تي.

رڳو بارودَ جي بدبوءِ چوڌسا آهي،
الائي کهڙو تہ آيو آ دؤر ڏرتي تي.

هزار سال ويا ٿي مگر جُڳن وانگي،
اڃا بہ پياس ۾ ٿَرَ جو آ مور ڏرتي تي.

ڏسان ٿو باک جي تصويرَ ۾ ندي هڪڙي،
“اُتي سويرَ پکي کن ٿا دور ڏرتي تي”.

علاجُ هيلَ بہ هِنَ ديسَ جو نہ ٿيو ڪوئي،
اڳي جيان وَيو رهجي تہ شور ڏرتي تي.

اُماس رات جي پويان يقينُ رک انجم!
صُبوح نيٺ آ ٿيڻو ضرور ڏرتي تي.

**

طرحي غزل

اوهان ڪان جيئڻ ئي وسري ويا اسان آهيون،
متي ٿي واءُ ۾ وڪري ويا اسان آهيون.

اُها بي ڳالهہ تہ سايبان نہ پاڻ ماٺي ڪا،
تڏهن بہ خواب ڪٺي جي ويا اسان آهيون.

جتي بہ واسُ اوهانجو مليو اسان کي آ،
اُتي بي ساختہ رُڪجي ويا اسان آهيون.

حيات آهي سفر ۾ سڄي گذاري هيءَ،
اَڄاڻ پيچرا گذري ويا اسان آهيون.

نہ آسمانُ نہ ڌرتي پَتُو ڏئي انجم!
لڳي ٿو راهہ ئي ڀُلجي ويا اسان آهيون.

**

هي ڪنهن جو واسُ اچا آ صبا جي رستي ۾،
ويو خمار آ رهجي گهٽا جي رستي ۾.

جڏهن به سَڏُ خدا کي ڪيو اسان آهي،
هَوا جو شور رهيو آ صدا جي رستي ۾.

نوان سوال ڪٿي ڪيترا زماني جا
"لٿا خدا جا مخالفت خُدا جي رستي ۾"

دوا خريد ڪري پاڻ ڪونه سگهياسين،
سڀي حيات لُڇياسين دُعا جي رستي ۾.

رُڪي نه آهي، نه روڪي سگهي ڪو ماڻهو تو،
وڇايو پَلُ ته پٽر پيي هوا جي رستي ۾.

هزار عيب اسان ۾، مگر ائين ناهيون،
جيئين چون ٿا هوُ ماڻهو گلا جي رستي ۾.

اسان خلوصُ ڇڏيو ڪونه پوءِ به انجم آ،
وياسين توڙي جو لُٽجي وفا جي رستي ۾.

**

طرحي غزل

رات مون منظر ڏٺو آڪاس تي،
چنڊ کو چھرو ٿيو آڪاس تي.

ڇو نہ ٿو سورجُ اَجا اُڀري اچي،
آءُ ڪڙڪايون ڪَڙو آڪاس تي.

مون ڏٺو پئي کو اويلو هيڪلو،
هڪ پکي اُڏندو ويو آڪاس تي.

اڄ بہ مونکي ياد آهي، اوچتو،
جو ٿيو ڪڙڪو هُيو آڪاس تي.

ڇوڏسا تي ٻات ڪاري آ وئي،
ڇو نہ چنڊُ، تارو ڪڙيو آڪاس تي.

مون اجا ڌرتيءَ تي ڪوڙيا پيرَ مسَ،
هوُ وڃي انجم! پڳو آڪاس تي.

**

پاڻ ناهي پاڻ تي مرڪي پئي،
پاڻَ آهي پاڻ تي مرڪي پئي.

خيال ۾ ٻاڪر ٻَري آڪاس تان،
چنڊ لاهي پاڻَ تي مرڪي پئي.

ڪاڄَ ۾ هڪ جيڏين سان هيڄ مان،
سونهن ساهي پاڻ تي مرڪي پئي.

رات انجم جو پڙهي هڪڙو غزل،
هوءَ آهي پاڻَ تي مرڪي پئي.

**

هر آدميءَ کي پنهنجي فڪرات جو تصور،
هر وقت ئي رهي ٿو حالات جو تصور.

جا ديد روشنيءَ کان محروم عمر هوندي،
رکندي اُها پلا ڪيئن پرڀات جو تصور.

ڪوئي ڏرم رهي نہ، انسانيت هجي بس،
شل ساڀيان سگهي ٿي، هِنَ ذات جو تصور.

جيڪو ڪڪن، پنن سان ٺاهيو هُيو اسان پئي،
ڊاهي ٿو گهرُ اُهو اڄ، برسات جو تصور.

وَڻَ ٽڻ، هوا ستارا، منظر حسين ماڻهو،
ڪيڏو رنگين سهڻو، ڪائنات جو تصور.

هر وات، باڻ هُئي ۽ راڪاس چوڏسا هو،
اُبري اچي پَيو ٿو اُن رات جو تصور.

پورا ڪري هَلي وئي، هڪ اوچتو حَسينا!
جيڪو هيو مون جوڙيو، جذبات جو تصور.

تي گھوٽُ چنڊُ جڻ هُو، آيو نديءَ ۾ آهي،
تارا ٻَيا ڏين ٿا، بارات جو تصور.

اجرو اجا بہ انجم! ساڳيو جُڳن کان دائم
"تنهنجي اکين ۾ آهي پرِيات جو تصور"

**

طرحي غزل

سُرَ پيار جا سهيڙي
رنگ تي هوا سهيڙي.

تڪجي پيو وقت آهي،
جڳ جي ڪَتا سهيڙي.

گلڙن جي پوک مان تي،
خوشبو هوا سهيڙي.

تي دوستُ، رکُ نہ دل ۾،
ايڏي دغا سهيڙي.

ڏي ماءُ پئي ٻچن کي،
پنهنجي دعا سهيڙي.

تو سمنڊُ چنڊ، تارا،
آڪاس جا سهيڙي.

**

مرضيءَ سان پَلُ بہ پنهنجي، سگهجي نہ جي خدايا!
ايذي نہ ڏي اسان کي، تون بي وسي خدايا!

هر آدميءَ کي آهي، بس درد دائمي ۽،
باقي خوشي رهي ٿي، پلُ عارضي خدايا!

بارود سرحدن کان باهيون ڪٽي اچي ٿو،
دوزخ بڻي سڄي تنهنجي سرشٽي خدايا!

هڪ هڪ گهڙيءَ سان جهيڙي ٽڪجي پيو مان آهيان،
موٽائي وٺ تون مونکان، هيءَ زندگي خدايا!

دنيا جي هرندي، ۽ درياهہُ پي وڃڻ سان،
پوري نہ سمنڊ جي ٿي، تہ بہ تشنگي خدايا!

جيون سڄو ئي صحرا، ڪو ڇانورو نہ آهي،
پنهنجي نصيب ۾ آ، ڇو ڏرتتي خدايا!

ڪائي پري نہ گهرجي، ڪا حور ڏي نہ پل تون،
هڪ ئي فقط گهران ٿو، هوءَ ڇوڪري خدايا!

پنهنجو مزاج سڀ کان ڪيڏو الڳ ٿلڳ آ،
دنيا لڳي سڄي هيءَ ٿي اوپري خدايا!

جاڏي نظر وجي ٿي، اونداهہ ئي اڳيان آ،
"ڪيڏانهن هلي وئي آ، ڏس روشني خدايا"

**

اوچتو ڪلهه بي ڪفن منهنجون اکيون،
ٿي مٿيءَ ۾ ويون دفن منهنجون اکيون.

شام ڏاري هڪ نڪوري خيال ۾،
ٿيون چمن تنهنجو بدن منهنجون اکيون.

من سڄو ڏرتيءَ جيان پسندو رهيو،
جيئن برسيون ٿي گگن منهنجون اکيون.

جڻ صدين ڪان ڪامٽيءَ جي آ رهيو،
عشق جو هڪڙو وطن منهنجون اکيون.

سڀ پکي آزاد ٿي اُڀَ تي اڏن،
ٿيون گهرن "انجم" امن منهنجون اکيون.

**

دل جي لڳيءَ جو منظر وسري نہ ٿو اجان،
هڪ عاشقيءَ جو منظر وسري نہ ٿو اجان.

خاموش شهر جي هر رستي تي چنڊ جي،
آوارگيءَ جو منظر وسري نہ ٿو اجان.

ڇاتيءَ مٿان جا هن جي، ويئي چمي ڏئي،
تنهن مينهن ڪڻيءَ جو منظر وسري نہ ٿو اجان.

رنگين شام، اُبَ تي اڏندا پکي رهيا،
سامهو نديءَ جو منظر وسري نہ ٿو اجان.

گذري صديون وَيون پر، اڄ ڏينهن تائين پيي،
هڪڙي گهڙيءَ جو منظر وسري نہ ٿو اجان.

انجم! اُداس گم سُم، پارڪ ۾ هيڪلي،
ڪنهن ڪامڻيءَ جو منظر وسري نہ ٿو اجان.

**

رات مان ڏسان تو خواب ۾،
واءُ تي رُلان تو خواب ۾.

تي ڪکر جي گهوڙي تي سوار،
توڏي مان اچان تو خواب ۾.

چنڊ جي مٿان آ روشني،
۽ غزل لکان تو خواب ۾.

آبَ مان ويو تي سمنڊ آ،
ايترو روئان تو خواب ۾.

تنهنجي ريشمي بَدَنَ مٿان،
مينهن تي لهان تو خواب ۾.

**

حسين روز ڪيترا حجاب تا ٽڙن اچا،
اسان جي دل مٿان سوين گلاب تا ٽڙن اچا.

زمين تي نہ پير هن، اڏامندا وجون پيا،
خمار نينهن جا نوان، شباب تا ٽڙن اچا.

گهڻو اڳي گهڻو اڳي، چئو اچا بہ ياد ٿم،
چميو هو ڪنهن جي نورَ ڪي ثواب تا ٽڙن اچان.

ڪلان تہ دل ڪلي نہ ٿي، روئان تہ دل مڃي نہ ٿي،
نئي نئي تہ روپ ۾، عذاب تا ٽڙن اچا.

جڏهن بہ پنهنجي نانوَ ڪي رکي ڇڏيو سوال ۾،
اکين ۾ ڪامڻيءَ جي جواب تا ٽڙن اچا.

ڏنم جو ڪالهہ اوچتو ڪٽي هٿن ۾ اي مني!
ڏنا جي مونکي تو هيا گلاب تا ٽڙن اچا.

انجم! قدم قدم اڳيان، رهي رڳوئي ٻاٽ تہ بہ،
اکين ۾ سوجهرن جا ڪي خواب تا ٽڙن اچا.

**

نئين صبح جي نئين روشنيءَ جو وطن،
خوشبو خوشبو سڄو شاعريءَ جو وطن.

اڄ بہ ريتن جي دوزخ جي آڙاھ ۾،
ٿو سڙي اڳ جيان نينگريءَ جو وطن.

عارضي ٿو ملي سڀ ڪي جيون ھتي،
آ متي ئي اصل آدميءَ جو وطن.

آسمان ڪان مٿي نئين جھان ۾ نئون،
مون ڏٺو خواب ۾ ڪامڻيءَ جو وطن.

نقشو دنيا سڄيءَ جو بڌائي پيو،
سمنڊ ئي آ رھيو ھر نديءَ جو وطن.

شال اجرن رنگن ساڻ دائم رھي،
تنھنجي وارن ۾ تنھنجي سڳيءَ جو وطن.

عشق جي ھر ڪھاڻي ڏسي ٿي پئي،
درد آھي رھيو عاشقيءَ جو وطن.

**

طرحي غزل

چا چا تہ خيالن ۾ احساسُ ڪٽي آئي،
ياڪرَ ۾ سهيڙي هُوءَ آڪاسُ ڪٽي آئي.

تاريخَ گواھ آهي، منشورَ لتاڙي سَڀُ،
جُڳَ جُڳَ ۾ سياستَ آ، افلاسُ ڪٽي آئي.

تنهائي تي جُهونگاري، سارُن جون ڪَويتائون،
هِنَ ويلَ هَوا هُنَ جو، آ واسُ ڪٽي آئي.

بي خوفُ پَکي اُڏَندا، آزادُ هَوائن ۾،
نئين باڪَ، نِڪورو آ وشواسُ ڪٽي آئي.

وارن ۾ اچي هُنَ جي، تو واءُ سَڳِي چوڙي،
رُتِ رنگ ئي هنَ پيري، ڪجُھ خاصُ ڪٽي آئي.

**

ساڙ ڪائي ٿو سڙي پاڙو سڄو،
روز ٿو ٻالهيون گهڙي پاڙو سڄو.

عشق جي الزام ۾ پنهنجي خلاف،
شام ٿيندي ٿو مِڙي پاڙو سڄو.

ذات جي نندڙين انائن جي ڪري،
پاڻ ۾ پيو ٿو وڙهي پاڙو سڄو.

هوءَ جڏهن نڪري ٿي گهر مان اوچتو،
ٿو گلابن جان ٽڙي پاڙو سڄو.

ڪيئن اچي توڏي هلي "انجم" مني!
تهمتن سان ٿو تڙي پاڙو سڄو.

**

نوان هوءَ خمارن سندا ڪيت ڪيڙي،
اکين ۾ وئي پيار جا ڪيت ڪيڙي.

ستن آسمانن جي دوريءَ تان اچ ٻي،
جهان لاءِ پيو تو خدا ڪيت ڪيڙِي.

سويري اُتي ورڊُ ساري ڏٽيءَ جو،
گلن جا پئي تي هوا ڪيت ڪيڙي.

اُهو سچَّ آهي اڳي جان اسان ۾،
اجا ٻي پئي جڻ اَنا ڪيت ڪيڙي.

وَجي پاڻ بک ۾ پيو پاھ تيندو،
سدا رزق جا جنهن ڏنا ڪيت ڪيڙي.

ڏسي گيلريءَ جي مٿان چنڊُ انجم!
خيالن ۾ تو خيال جا ڪيت ڪيڙي.

**

سڄَ لٿي ڪان هلڪا هلڪا خيمي ۾،
ڪنهن جا گونجن پيا ٿا سڏڪا خيمي ۾.

روئي روئي نيٺ ڪري ويا ننڊ آخر،
پيٽ ٻڪايل ڪنهنجا ٻچڙا خيمي ۾.

پنهنجي ٻارن جي آئيندي تي ويهي،
هڪڙي ماءُ ٿي سوچي تنها خيمي ۾.

اڏندي اُڀ تي روز جهازن کي ڏسندي،
ننڍڙو نينگر جوڙي سپنا خيمي ۾.

آڌي رات اگهاڙا پنهنجا نيڻ ڪٽي،
چنڊ پيو ٿو پائي ليئا خيمي ۾

ڪاري رات وڪوڙي ويئي انجم آ،
ڪونہ ٻريا چو آهن ڏيئا خيمي ۾.

**

شهر جا سارا هئا رستا ٽڪل،
پيا اکين ۾ ٻيا هئا الڪا ٽڪل.

اوچتو جئن ئي ٽياسين روبرو،
ڪيترا پنهنجا هيا لهجا ٽڪل.

ٽي جدا هڪ شخص کان ائين ٿو لڳي،
ڇڻ ته آهن هاڻ سپ لمحا ٽڪل.

ٽوڙو اڳتي هلي رُڪجي ويا،
ڪيترا ها ويجهڙا رشتا ٽڪل.

پٽ مُئي کان پوءِ ڪراڙيءَ ماءُ وٽ،
بس ويا رهجي فقط سڏڪا ٽڪل.

ساپيان ماٺي نه انجم ڪا سگهيا،
پنهنجي نيڻن جا رهيا سپنا ٽڪل.

**

ائين اڇي پئي اڄ هوا ڪڙڪيءَ منجهان،
ڪا ڏئي جڻ ٿي صدا ڪڙڪيءَ منجهان.

هوءَ نہ آهي پوءِ ٻي هُن جي پئي،
ٿي اچي خوشبو اچا ڪڙڪيءَ منجهان.

شاعريءَ جا اوچتو طوفان ۾،
ويا اُڏامي سپ پنا ڪڙڪيءَ منجهان.

رات ڪاري جڻ اچي مونکي ڏيئي،
ٿي نياپا باک جا ڪڙڪيءَ منجهان.

هڪ حسينا پئي سُتي ڪمري ۾ آ،
چنڊ ٿو پائي ليئا ڪڙڪيءَ منجهان.

جڳ لتاڙي روز ٿي مونسان ڪري،
هُنَ جون ڳالهيون پئي هوا ڪڙڪيءَ منجهان.

هٿ هلائي اوچتو انجم روئي،
هن ڪيو هو الوداع ڪڙڪيءَ منجهان.

**

وقت ڪي ڪيڏو لتاڙي حادثا،
تا وجن سڀ ڪجھ اُجاڙي حادثا.

هر گهٽيءَ رستي پُٺيان ماڻهوءَ جي،
پيا هلن تا چڻ تہ تاڙي حادثا.

جن جو ٻُلجي پي نہ ڪڏهين ٿيو گُمان،
مون ڏٺا اهڙا الاڙي حادثا.

نقش ئي منجي وجن سارا پَيا،
تا ڇڏن جيون ڇيهاڙي حادثا.

ڪيترا ڪهڙا ٻڌايان او سڪي!
جي ٿيا تنهنجي ها پاڙي حادثا.

چو لڳي هر موڙ تي "انجم" ڪي ٿو،
پاڻ ڪي ويا هن هي جهاڙي حادثا.

**

مختصر ڪيترو قصو هوندو،
جنهن ۾ هڪ درد ئي رڳو هوندو.

سو حياتي وري وري گهرندو،
جنهن کي تو پيار مان ڏنو هوندو.

لفظ تنها ڪندا وڃن مونکي،
هو جڏهن پيي آ روبرو هوندو.

هي جا سنسار سونهن ورتي آ،
تنهنجي اک جو ئي معجزو هوندو.

تنهنجي آواز مان ڦٽي سانئڻ!
لفظ خوشبوءِ ٿي وَيو هوندو.

جيڪو تو لئه رکي مدائي ٿو،
شخص ڪيڏو اُهو برو هوندو.

کهڙو جيون پلا گذاريندو،
خاڪ جنهنجو ٿيو اَجهو هوندو.

**

زلف تنهنجا ڇهي جا اڇي ٿي هوا،
رقص پو بي خوديءَ ۾ ڪري ٿي هوا.

شام ٿاريءَ جي وڻ تي پنن ڪي ڏسي،
ٿو لڳي جڻ تہ توکي سڏي ٿي هوا.

پاڻ کي ڪيترو سرهو سمجهي پئي،
تنهنجي در ڪان جا گذري وڃي ٿي هوا.

تون نہ آهين تہ مايوس ٿي سانوري!
اڪ ۾ ڳوڙها ڪٽي پئي گهمي ٿي هوا.

من وياڪل ۽ منظر لڳن سڀ اُداس،
هيءَ الائي تہ ڪهڙي گهلي ٿي هوا.

ڪائي حسرت ڪٽي ڪن جڳن ڪان وئي،
دربدر جڻ تہ ٿي هيءَ رُلي ٿي هوا.

تنهنجي ساهن جا آواز جئن ٿي ٻُڌي،
رات ڀر پوءِ رکجي پوي ٿي هوا.

**

ائين مٺي! پنهنجي ڪهاڻي تي وئي،
زندگي پنهنجي ڪهاڻي تي وئي.

سمنڊ جي ڀاڪر ۾ ناهي چنڊُ تيو،
ساجهري پنهنجي ڪهاڻي تي وئي.

آنءُ رانديڪو مٺيءَ جو ئي هيس،
۽ مٺي پنهنجي ڪهاڻي تي وئي.

ڪيئن الائي ڳوٺ ساري ۾ وجي،
هيءَ چٽي پنهنجي ڪهاڻي تي وئي.

ڪيترا رشتا رکي مون سان سکي!
ساڻ تي پنهنجي ڪهاڻي تي وئي.

ڪيتري چالاڪ، سهڻي، سيبتي،
ڇوڪري پنهنجي ڪهاڻي تي وئي.

ڪانه برسي بوند "انجم" پاڻ تي،
ڌرتتي پنهجي ڪهاڻي تي وئي.

**

پنهنجي محبت اها اجا تائين،
توڙي آهيون جدا اجا تائين.

وار تنهنجا ڇهي هئي نڪتي،
مست آهي هوا، اجا تائين.

مونکي ماري به ٿا رکن مون لئه،
دوست دل ۾ دغا اجا تائين.

ڄڻ ته گهاٽي منجهان بلاول جي،
ڪا اچي ٿي صدا اجا تائين.

هڪڙو پل پيار تو ڏنو جيڪو،
ڪونه وسريو اجا اجا تائين.

ڪونه ٿي چو قبول "انجم" جي،
ڪابه هڪڙي دعا اجا تائين.

**

جڏهن ٻه ڪو ويساهه ڪسي ٿو،
ائين لڳي ڄڻ ساهه ڪسي ٿو.

تنهنجو هيل وڇوڙو مونکان،
جيئڻ جو ارواح ڪسي ٿو.

اڇو اڇو تحريڪو جوڙيون،
سنڌو هو درياهه ڪسي ٿو.

هڪ ڏينهن واپس نيٺ حياتي،
ماڻهوءَ کان الله ڪسي ٿو.

**

اڄ بہ وينگس جون سرهاٽيون جاڳن ٿيون،
بند ڪمري ۾ ڪيئي يادون جاڳن ٿيون.

چيرن جي آلاپن سان هوءَ اڇٽي آ،
اوسيئڙي ۾ ڪاريون راتيون جاڳن ٿيون.

لفظن کي اوجاڳا آهن سالن جا،
ڳوٺ سڄي ۾ پنهنجيون ڳالهيون جاڳن ٿيون.

آئيندي جي ڪائي سُڌ ئي ڪونہ اٿسِ،
ٻارَ جي مَنَ ۾ اجريون مستيون جاڳن ٿيون.

واءُ گهلي ٿو پاڻ سان گڏ راڪاس ڪٽي،
خوف منجهان سڀ شهر ۽ وستيون جاڳن ٿيون.

بنگلا سارا ننڊ ڪري ويا گهري هنِ،
لاڳيتيون ئي ڪچيون بستيون جاڳن ٿيون.

جئن جئن ڪوليون "انجم" آهن اڄ تائين،
ڪونہ ستيون هن اکيون پنهنجون جاڳن ٿيون.

**

آهي رنگين سارو خاص ڳوٺ جو،
دلڪش حسين لڳي آڪاس ڳوٺ جو.

جنهن وقت جوش مان ڳيرو اُتيو هيو،
سرجي پيو نئون اتهاس ڳوٺ جو.

برسات جئن پئي، وَڻ ۽ پتين مٿان،
آئي هوا کڻي هئي واس ڳوٺ جو.

مصروف شهر ۾، ايري پيو سدا،
اجري صبح جيان احساس ڳوٺ جو،

جنهن کي مڃيو اسان، ماڻهو ڪري اهو،
ڪائي ڪُتي جيان ويو ماس ڳوٺ جو.

**

ڪنهن سوڳ جيان آهي اندر جي اڪيلائي،
ياڪر ۾ پري روئي، هر روز ٿي تنهائي.

ايڏي تہ رهي آهي، مصروف حياتي جو،
جڳ سان نہ سگهي ٿي آ، پنهنجي ڪا شناسائي.

محسوس ڪيان خود ڪي، ٿو هاٿي پٿر وانگي،
پائيندي وڃي مونکي ٿي سمنڊ جي گهرائي.

ڪو وقت بہ ميساري پيڙا نہ سگهيو پنهنجي،
هڪ چيتِ چُپي جڻ پئي دل ۾ ٿي اچا ڪائي.

خاموش فضا ۾ اڄ هيءُ واءُ خماريل آ،
اٽڃاڻ اداسي ڪا، آ شام ڪٽي آئي.

هڪ ياد اچي پيئي، ناڪام محبت جي،
پاڙي ۾ وڃي ڪائي، جڏهين بہ ٿي شهنائي.

ڪيڏو بہ اُڏاٽو پر، اُيَ تي نہ پڪي پهتو،
اڪري نہ سگهيو انجم! آڪاس جي اوچائي.

**

رهيو هڪڙو اونداهه ڪارو هئو،
سڄو پنهنجو جيون مونجهارو هئو.

لڳو رات بيٺي نديءَ جي مٿان،
ستارو ستارو اُجارو هئو.

هجر جي جيئن شام آئي هئي،
۽ غمگين سارو نظارو هئو.

جئين سانوريءَ وار چوڙيا پئي،
هوا ڇيڙيو تي نغارو هئو.

اسان کي نصيبن ۾ هڪڙو دفعو،
مليو ٿهڪ شايد اُڌارو هئو.

ڪڏهن وقت مونسان، ڪڏهن مون وري،
ڪيو هڪ ٻئي سان گُذارو هئو.

اُتي پنهنجي ڪشتي ٻُڏي وئي، جتي،
"اکين جي اڳيان ئي ڪنارو هئو"

اهي ئي ڪدي پير پنهنجا ويا،
ڏنو جن کي "انجم" سهارو هئو.

**

طرحي غزل

ڪنهنجي ڳولها ۾ پيو لڇندو رهي،
رات ٽيندي چنڊ ٿو رلندو رهي.

اڄ ٻه منهنجي جڻ اکين ۾ رات جو،
باھ ٿي هڪ خواب ٿو ٻرندو رهي.

ڪير آهي هيءَ گيڙو ويس ۾،
جو مسافر پيار ٿو پڇندو رهي.

ڪنهن مٽيءَ جي جڻ ته رانديڪي جيان،
روز هڪڙو شخص ٿو ڀُرندو رهي.

ٿي پٿر ماڻهو ويو آهي هتي،
پيو ستم سهندي ٻه ڪلندو رهي.

تا لڳن منظر سيئي هاڻي اداس،
“فرقتن ۾ جيءُ ٿو جهرندو رهي”

❊❊

طرحي غزل

تخليق ڪي ملي جئن وشواس جي اميري،
ماٽي وتي اسان آ احساس جي اميري.

ذرتيءَ مٿان سدائين ظاهر ڪري بيهن ٿا،
هي چنڊ، هي ستارا، آڪاس جي اميري.

هر دؤر جو مصنّف حيران ٿي جهان ۾،
ڳائي ٿو سنڌ! تنهنجي اتهاس جي اميري.

توڙي جو زندگيءَ سان جهيڙي پوي ٿو ٽڪجي،
انسان سان رهي ٿ ٻ ٿي آس جي اميري.

صحرا ۾ باهه وانگي سورج ٻري رهيو هو،
چوڌس زمين تي هئي بس تاس جي اميري.

هن شام جو هي منظر، ٿڌڙي هي هير هلڪي،
ارپي خيال ڪي ٿي ون واس جي اميري.

**

تيزيءَ سان ڊوڙ پائي، اڄ ٿو جديد دؤر،
ڏسجي ته ڇا ٿو ماڻي، اڳتي مزيد دؤر.

تنھنجي جھان تي اي خالق جھان جا،
قابض رھيو سدائين، آھي يزيد دؤر.

بازار ۾ اڳي جان، ڏسجو ته واڪ تي،
ويندو وري وڪامي ٿيندو خريد دؤر.

رک آس کي اجاري، پختي يقين سان،
ٿيندو ختم ھي آخر، جڳ تان پليد دؤر.

مصروف زندگي آ، ڪنھن کي نه واند آ،
اھڙو اچي ويو آ انجم! شديد دؤر.

**

کهڙا ٽا عشق ۾ هي مرحلا اچن،
تون ٽي وڃين، پنيان ٽا زلزلا اچن.

ڏسجانءِ پيار ۾ ويندا لتاڙجي،
پل ڪيترا بہ سامهون دائرا اچن.

ڪيئن آدمي ڪري سي پار جيڪڏهن،
ٽا آسمان جيڏا فاصلا اچن.

ڪنهن ڪنهن جو پاڻ آڌرياءُ ڏس ڪيون؟
هر موڙ درد جا ٽا قافلا اچن.

هڪڙا نہ حَلُ ٿيا، ٻيا ڪيترا نوان،
پيا زندگيءَ اڳيان ٽا مسئلا اچن.

**

طرحي غزل

جيڪا گهڙي ٻہ ڏار تي رهي،
هيءَ زندگي بيزار تي رهي.

مون تي مَيار تي ميارَ آ
۽ پاڻ بي ميارَ تي رهي.

اُڪري تي آسمان کي وجي،
ڇا خيال جي اُڏار تي رهي!

جِتِ ڪو ڏسي نہ ٿو سگهي، اُتي،
فنڪار جي نهار تي رهي.

ڪنهن جي ٻہ هٿَ ۾ دوستو ڪٿي،
هِنَ وقت جي مُهارَ تي رهي.

**

ڪيتري عاجزي تي رکي،
مرتبو عاشقي تي رکي.

عشق جي لاٽ ٻاري سدا،
روح ۾ روشني تي رکي.

رات جو ياڪرن ۾ پري،
چڙ ٺدي چاندني تي رکي.

زندگيءَ جي قبر جي مٿان،
آس ٻاري بتي تي رکي.

اڳ جيان اڄ بہ هوءَ ڪامڻي!
سونهن ۾ تازگي تي رکي.

دل وساري سَمورو جهانُ،
ياد هڪ ڇوڪري تي رکي.

بيوسيءَ جي تہ پڄري ۾ هوءَ،
قيد مَنَ جو پکي تي رکي.

تون نہ آهين تہ هر موڙ تي،
رنجشون زندگي تي رکي.

**

طرحي غزل

وقت سان ڇا ڇا نظر ايندا رهيا،
بدلبا نقشا نظر ايندا رهيا.

ٿيو نہ سنڌ جي درد جو ڪوئي علاج،
خالي بس جلسا نظر ايندا رهيا.

اوچتو ريليءَ مٿان گوليون وسيون،
“چوطرف سڌڪا نظر ايندا رهيا”.

رات جو هڪڙي نديءَ ۾ پاڪرين،
چنڊ سان تارا نظر ايندا رهيا.

هرسو ڪوهيڙو هُيو ڇانيل رڳو،
ڏنڏلا رستا نظر ايندا رهيا.

وقت مرڪون ويو ڪسي ماڻهن ڪان هو،
غم ۾ سڀ چهرا نظر ايندا رهيا.

جيسيتائين ديدَ پئي پنهنجي پُڳي،
سامهون صحرا نظر ايندا رهيا.

دير تائين رات جو ڪجھ ڏهرَ ۾،
ٽمڪندا ڏيئا نظر ايندا رهيا.

اَڄُ تہ “انجم” تنهنجي ساري شعر جا،
زخمي جَڙُ جملا نظر ايندا رهيا.

**

طرحي غزل

زندگي تڪجي پئي آ پنڌ ۾،
تي پيا هِنِ ساهہَ ساٽا سوڳ ۾.

روز لڙڪن ساڻ پنهنجا نينگري!
پئي پُسائي تي وهاٽا سوڳ ۾.

تي متيءَ ۾ ويو دفن پيارو سعيد [1]
آءُ روئون لاڙڪاٽا سوڳ ۾.

رات پوڙهي تي وئي، آئينءَ نہ تون،
جاڻُ سڀ ڏيئا اُجهاٽا سوڳ ۾.

هڪڙو مومل کي وَيو ماٽي فقط،
رهجي ويا باقي ها راٽا سوڳ ۾.

**

(1) سعيد ميمڻ جي نانءُ

روز ماري روز جيئاري پيو،
وقت کھڙا ڏيک ڏيکاري پَيو.

تيز ٿو طوفان چو ٽيندو وجي،
هُو جڏهن پي کو ڏيئو ٻاري پيو.

توڙي جو ماري، وساري ٿو ڇڏينس،
پوءِ پي توکي اچا ساري پيو.

زندگيءُ کان ڪيترو هو تنگ ٿي،
زندگي مجبور ائين گھاري پيو.

جئن ڇوَن ماٺهو پَيا، ڪاٽي ائين،
گھاءُ ڪوئي وقت ميساري پيو.

ڪنهن وڏي ئي چوٽ کان گذريو هوندو،
ڪير ٿو ائين لُڙڪ نہ تہ هاري پيو.

**

آءُ هَلون سڀ پاڻ ٻئي رستا ڇڏي،
خيال، سوچون ۽ سيئي سپنا ڇڏي.

بند نيڻن ۾ الائي ڪيترا،
رات ويئي خواب آوارا ڇڏي.

ڪيئن سمجهان ياءُ وانگي، جو وڃي،
لوڀَ خاطر خونَ جا رشتا ڇڏي.

شل نہ ڪنهن تي وقت اهڙو پيي اچي،
جو وڃن ماڻهوءَ کي پنهنجا ڇڏي.

سوجهري تائين هليا گڏجي هئا،
ٻاٽَ ۾ پنهنجا ويا پاڇا ڇڏي.

خبر آهي ڪو نہ سارينديءَ ڪڏهن،
دل نہ ٿي پنهنجي مگر الڪا ڇڏي.

**

زندگيءَ کي نڪورو حوالو ڏئي،
عشق، ويو ڏانءُ آهي نرالو ڏئي.

اَڄُ بہ تاريخ زندھ رکيو ٿو اچي،
سنڌ کي جانِ پنھنجي جيالو ڏئي.

پاڻَ پنھنجا رکون لفظ قيدي ڪري،
ڪيستائين زبانن تي تالو ڏئي.

چوڏسا ڪان پکيڙي پَيو روشني،
پيارُ جيون کي ويو آ اُجالو ڏئي.

ھونئن بہ مرڻو آ "انجم" مرڻ کان اڳي
آ ھلون پاڻ جيون کي نالو ڏيئي.

**

ڏنوسين آزمائي هر دعا تائين،
نہ پهتي ڪا صدا پنهنجي خُدا تائين.

الائي ڪيرُ گُذري ويو هتان آهي،
وئي خوشبوءِ آ وڪري هَوا تائين.

خُدا تن جي دُعائن کي اگهائج تون،
نہ ٿو پهچي سگهي جيڪو دَوا تائين.

زمانو ويرَ ڀَلُ پاڙي پيو پنهنجا،
اسانجو پيارُ آ مذهب اجا تائين.

نتيجو ڇا بہ پوءِ نڪري ڪٽي انجم!
وڃون ٿا عشق جي اڄ انتها تائين.

**

رهندي سدا مسافر،
آهي هَوا مسافر.

ڪيسين الائي ويندو،
اڳتي اَجا مسافر.

ڪيڏا ڪري هليو ويو،
هُو فاصلا مسافر.

هڪ هڪ دغا جي عيوض،
ڏيندو دعا مسافر.

اَڄُ ياد ڪنهن ڪي ناهي،
ٿي ويو فنا مسافر.

تڪجي پيو آ انجم!
ڳولي خُدا مسافر.

**

جهڙو مزاج پنهنجو،
ناهي سماج پنهنجو.

هر دؤرَ جو رهيو آ،
هڪڙو رواج پنهنجو.

اهڙو عمل ڪجي جيئن،
سڌُري سماج پنهنجو.

هڪ هڪ طبيب چئي ٿو،
ناهي علاج پنهنجو.

انجم! ضرور ڪوشش،
ماٽيندي تاج پنهنجو.

**

ڏسندي اکين سان پنهنجي حيرانُ ٿي وياسين،
هڪ عشق جي ڪري ئي انسان ٿي وياسين.

ڪوئي ڪڪر نہ برسيو، گذري صديون ويون هن،
هي روح رِڻُ لڳي ٿو، ويران ٿي وياسين.

هڪ خواب ۾ ڏسان ٿو تون مان هَوا ۾ اُڏندي،
ڪلهہ رات چنڊ تي ٻئي مهمان ٿي وياسين.

توکي سگهيو نہ ماڻي هيڏي خلوص هوندي،
ائين وقت جي اکين ۾ ارمان ٿي وياسين.

هاڻي رنگين ڪوئي، منظر لڳي نہ ٿو ڇو؟
هيڏي وڏي دنيا ۾ سنسان ٿي وياسين.

**

جا پٽر وانگي لڳي ٿي چوڪري،
سا مندرَ وانگي لڳي ٿي چوڪري.

پاڻ تي سوچي جڏهن ٿي، پاڻ کي،
ڪنهن ڪندرَ وانگي لڳي ٿي چوڪري.

خُونَ جي عيوضَ ۾ پرٽيل، ماءُ کي،
ڪنهن قبر وانگي لڳي ٿي چوڪري.

چوڏسا هڪ شورُ آهي، شورَ ۾،
خالي گهر وانگي لڳي ٿي چوڪري.

آنءُ ڏرتي آهيان، منهنجي مٿان،
هوءَ امبر وانگي لڳي ٿي چوڪري.

صبح جي تازن گلابن وچّ ۾،
هڪ عَطُرَ وانگي لڳي ٿي چوڪري.

❊❊

پاڻ دفنايا هُئا پنهنجا اکين ۾،
ڪيترائي بي ڪفن سپنا اکين ۾.

مون ڪلهه چاهيو هُيو اسٽيج تي پر،
خود بہ خود آيا تري ڳوڙها اکين ۾.

روز هڪڙي ڪا نئين تصوير ٺاهي،
زندگيءَ جي آسرا رهندا اکين ۾.

آءُ موٽي ماڳ پنهنجي تي سڪي تون،
شام ٿي وئي، ٿا لڙن پاڇا اکين ۾.

ننڊ ۾ اُيري اچي نئون سِڄَ ٿو پيو،
رهجي ويا هر رات اوجاڳا اکين ۾.

عمر سان گڏجي هليا "انجم" سمورا،
درد ٿي آهن ويا پوڙها اکين ۾.

**

هو هليو ويندو هميشہ لاءِ ڏسجانءِ،
ڪونہ پوءِ ايندو هميشہ لاءِ ڏسجانءِ.

هوُ ڇريو آ، ۽ ڇري هڪ ڇوڪريءَ تي،
زندگي ڏيندو همِيشہ لاءِ ڏسجانءِ.

هوءَ نہ ٿي سمجهي تہ هي پنهنجي وڇوڙو،
روح روليندو هميشہ لاءِ ڏسجانءِ.

پَلَ سيئي مالها ڪري هُو زندگيءَ ۾،
پيار پوئيندو هميشہ لاءِ ڏسجانءِ.

جو لکي ٿو گيت ”انجم“ جڳ سڄو ئي،
گنگنائيندو هميشہ لاءِ ڏسجانءِ.

**

ڪيرُ اھو تو ڄاڻي دوست!
صبح نئون ڇا آڻي دوست!

ويجھو ھوندي ٻي ھڪ ٻئي کي،
سگھياسين نہ سُڃاڻي دوست!

"تنھنجو ٿيندو ڪونہ ڪڏھن ھو":
سَچ چيو ھو سياڻي دوست!

ھر اک جو سپنو حق آ، پر،
ساڀيان ڪا ڪا ماڻي دوست!

مَنُ ابھرو تي پيو آھي،
اڄ ھاڻي جو ھاڻي دوست!

روزانو سانڍي رکندو ھان،
اڄ جو دردُ سياڻي دوست!

❋❋

مون سان منهنجو جڻ ڳالهائي پاڇو ٿو،
ڇو پنهنجو ئي اڄ گهٻرائي پاڇو ٿو.

مَن ۾ هڪڙو اڻڄاتو ڪو غم آهي،
روئي پنهنجو ياڪر پائي پاڇو ٿو.

آنءُ وڃان ٿو جاڏي، منهنجي پاسي مان،
اڳ ۾ اڳ ۾ وک وڌائي پاڇو ٿو.

توڏي ايندي رستي رستي ۾ جانان!
پيار مان ڪيڏو پاڻ کي ناهي پاڇو ٿو.

شال نہ جيون ۾ ڪڏهين پل اوندهہ ٿي،
پنهنجو ڀي پوءِ ساٿ ڇڏائي پاڇو ٿو.

پوءِ بہ ڳوٺ سڄي جو موضوع "انجم" آ،
توڙي پنهنجو روز لڪائي پاڇو ٿو.

**

هلي احساس ڪان اڳتي،
ڏسئون آڪاس ڪان اڳتي.

خبر ناهي تہ ڇا آهي،
اجا راڪاس ڪان اڳتي.

لهي ويو گهاءُ آ هڪڙو،
جسم جي ماس ڪان اڳتي.

اڇي ڪُجھ پيي نہ ٿو هاڻي
نظر بنواس ڪان اڳتي.

ويا گذري آهيون انجم!
اسان هر آس ڪان اڳتي.

**

رستو رستو سانجهيءَ ڏارا،
اُڪ ڪي الڪو سانجهيءَ ڏارا.

هلندي هلندي ساٿُ ڇني ويو،
پنهنجو پاڇو سانجهيءَ ڏارا.

“ڪيسيتائين قيدَ ۾ رهندس”
پنڇيءَ سوچيو سانجهيءَ ڏارا.

ڪيرُ اچي ڪڙڪائي دل جو،
دروازو ٺو سانجهيءَ ڏارا.

روئي پنهنجو ماءُ ڪراڙيءَ،
ڳيرو ساريو سانجهيءَ ڏارا.

“انجم” ويٺي آلاپيو پئي،
واءُ ۾ سڏڪو سانجهيءَ ڏارا.

**

سوچيان پيو جي پنهنجي، هوءَ پوپري نہ ٿيندي،
هيءَ زندگي ڪڏهن پيي پوءِ زندگي نہ ٿيندي.

دنيا سڄي ڏسي دل، هي فيصلو ڏنو آ،
هُنَ جهڙي ڪابہ جڳ ۾ ٻي ڇوڪري نہ ٿيندي.

هي ٻي لغام ماڻهو، تيسين مُڙي نہ مُڙندا،
جيسين هنن سان ذاتي ڪا دشمني نہ ٿيندي.

جيسين نہ پاڻ گڏجي، تا لاٿَ ڪائي ٻاريون
اي ديس جا جيالو، ڪا روشني نہ ٿيندي.

ڪيڏي بہ هاڻي انجم! سُرهي گهڙي اچي پَلُ،
هُنَ ساڻ پَرَ گذاريل جهڙي گهڙي نہ ٿيندي.

**

سڪيءَ جي سار چوڏاري،
مڙي مهڪار چوڏاري.

اُگهاڙا پير هن پنهنجا،
وڇايل خار چوڏاري.

پکي خاموش ٿي ويا، جئن
ڪليا هٿيار چوڏاري.

هلي ايندينءَ ته ٿي پوندي،
وري هُبڪار چوڏاري.

اچي ڪوئي ڏسي، دل جي،
وَيا ٿي ڏارَ چوڏاري.

ترن ٿيون حوض ۾ بدڪون،
ڪيڏن ٿا بارَ چوڏاري.

اٿم هيءَ آس، ڏرتيءَ جي،
ڏسان مهڪارَ چوڏاري.

**

ڏور ڏاڍو اجان ماڳ آهي پَري،
پير ٿڪجي پيا پنڌ ڪيڏو ڪري.

چنڊ خاموش ڏک مان مٿان ٿو ڏسي،
لاش درياهہَ ۾ هي ٿو ڪنهن جو تري.

ڏارَ تن ڪان عمر گهارجي ڪيئن ڀلا،
جن سواءِ ڪابہ هڪڙي نہ ساعت سري.

روز ٿو زندگي پنهنجي گروي رکي،
روز جيون پيو وياج ڄڻ ٿو ڀَري.

واءُ خوشبو بدن جي ڪٽي جئن اچي،
تئين ٿو ڇوڪرو ساهہَ ٽڏڙا ڀَري.

ڇو نہ مورک اِهو تون هي سمجهي پيو،
ڪونہ ٿو وقت گذريل ڪو واپس وري.

**

ڪلهہ رات جو جُدا سڀ رستا ڪري هليو ويو،
پنهنجو اسان کي پاڇو تنها ڪري هليو ويو.

اڄ ڏينهن تائين مند ڪا، آئي نہ راس آهي،
هڪ مند ۾ هو مون سان ڇا ڇا ڪري هليو ويو.

هُنَ جي نظر ۾ ڪوئي، اهڙو ڪمال هو جو،
منهنجي رنگين ساري دنيا ڪري هليو ويو.

گذريو جتان جتان هو، سرهي ٿي واٽ ويئي،
هرسو هٻڪاءُ سارا رستا ڪري هليو ويو.

چاليهہَ سال ٿي ويا، پنهنجي عمر جا انجم!
ڇهري ٿي دردُ پنهنجا پاڇا ڪري هليو ويو.

**

سڀ ڪجھ ڇني اسان اڄ رستو جدا ڪيوسين،
۽ ٽڙڪندڙ چپن سان پئي الوداع ڪيسوسين.

پڇتاءَ جو اجا پيو هڪ گھاءُ دل ۾ آهي،
توڙي جو درگذر پيو ڪيئي دفعا ڪيوسين.

هر عيبَ ڪي وساري اڳتي قدم رکيا ها،
هڪ عشق جي لڳي پنيان ڇا نہ ڇا ڪيوسين.

ظاهر نہ ٿا ڪريون سي، ڳالهيون ڪجن ويهي جي،
تن ئي اجاڙيو هو، جن کي خدا ڪيوسين.

جي ٿي سگھئي تہ مونکي بخشي مني تون ڇڏجانءِ،
پنهنجو نہ ڪو بہ توسان وعدو وفا ڪيوسين.

**

اسانجو ساهه تو نڪري،
جڏهن ويساهه تو نڪري.

سمونڊن جي تهن تائين،
وڃي درياهه تو نڪري.

اوهانجي سخت لهجي مان،
پيو آڙاهه تو نڪري.

چريو ٿي چنڊ جي پويان،
چڪوري چاهه تو نڪري.

ڏکن جي بند ڪوليءَ ۾،
خُدايا، ساهه تو نڪري.

**

زندگيءَ ۾ ڏار ھاڻي تي رھيو آ.
درد مون تي بار ھاڻي تي رھيو آ.

ڏسجو اڄ ئي رات جو روئندو وڃي ھوُ،
جيڪو ڪلندي ڏار ھاڻي تي رھيو آ.

چند ماڻھن جي رکي خواهش سدائين،
مَنُ ضديرو ٻار ھاڻي تي رھيو آ.

توسان ملندي عمر ئي مونکي لڳو آ،
جڻ نئون نئون پيار ھاڻي تي رھيو آ.

ڪيچليون چوريون ڏسي ھڪ ڇوڪرو ھو،
عاشقيءَ لئہ تيار ھاڻي تي رھيو آ.

پنھنجي ڳوڙھن جو ئي پاڻي اڄ اسان ڪان،
جڻ تہ انجم! تار ھاڻي تي رھيو آ.

**

رات جي پوئين پهرَ ۾،
چنڊ جڻ آهي ڳهرَ ۾.

سوچَ ۾ چولي هئي ءِ،
ديد گم ٿي وئي لهر ۾.

ڏرتتيءَ جي ويل آهي،
ڪو مسافر آ سفر ۾.

ڪيترا ارمان سانديي،
زندگي لهندي قبر ۾.

ٿو ڏسان اڌ رات جو ڪو،
ٽمڪي ٽانڊاٽو ڏهر ۾.

جي لکين تون لک اي انجم!
شاعري پوري بحرَ ۾.

**

لڳي تو گھاءُ ماريندو،
ڏئي ايذاءُ ماريندو.

اُگھاڙي آسمان هينئن،
تتيءَ جو تاءُ ماريندو.

اسان کي هڪ فقط تنهنجو،
سکي! سوداءُ ماريندو.

هوُ بارودن سان گڏ ايندڙ،
وطن کي واءُ ماريندو.

نہ تي چو هيءُ تون سمجهين،
وڇوڙو، آءُ ماريندو.

نہ هڪ ٻي جا سگھياسين تي،
اهو پڇتاءُ ماريندو.

**

آئي سانجهي وري سارَ جو ڪول دَرُ،
دل ڳهُري پئي ٿي اظهارَ جو ڪول درُ.

ڏرتتي جو مني! تيز توڏي ڏُڪي،
مان اچان ٿو اَچان پيار جو ڪولِ درُ.

بند ٻوسٽ ۾ گھٽُجي پَيو روز ٿو،
يا خُدا! هاڻي سنسار جو ڪولِ دَرُ.

وار ڇوڙي پئي هوءَ اجهو ڪامڻي!
اي هوا آءُ مهڪار جو ڪولِ درُ.

چنڊ تارو نہ ڪو ٻاٽ آهي رڳو،
ذات! پنهنجي قلمڪار جو ڪولِ درُ.

**

زندگي درد جي ڪٿا آهي،
دل ازل کان ڳيا ڳيا آهي.

هاءِ هڪڙي هي زندگي پنهنجي،
ڪيترا ٿي وئي حِصا آهي.

هُنَ جو هيڏو سَڄو زمانو ۽،
منهنجو هڪڙو فقط خُدا آهي.

توڙي جو هَمُ خيال آهيون ٻئي،
سوچ پوءِ بہ جدا جدا آهي.

يا خُدا! تنهنجي ڏيهہ ۾ رهندي،
عمر يوڳي اسان سزا آهي.

پوءِ بہ وچڙي سگهيو نہ هُو مونکان،
توڙي ڪيڏو پري، جُدا آهي.

پارَ "انجم" ڪري پُڳو جيڪا،
عشق جي سا تہ انتها آهي.

**

اُميدن ڪان خالي حياتي اسان جي.
رهي آ سوالي حياتي اسان جي.

اوهان پيار پنهنجو ڏئي، هيءَ چڏي آ،
بڻائي مثالي حياتي اسان جي.

جڏهن ڪان وئي عشق ماڻيو اوهان جو،
وئي ٿي نرالي حياتي اسان جي.

اوهان جي نہ آهيو تہ پوءِ هيڪلي هت،
آهي خالي خالي حياتي اسان جي.

سواءِ عشق جي هڪ زماني سڄي ڪان،
رهي بي خيالي حياتي اسان جي.

رهيو مشغلو پيار "انجم" سدائين،
تڏهن آ حوالي حياتي اسان جي.

**

جئن سڪيءَ ورتو نئون هڪ روپ آ،
دل چريءَ ورتو نئون هڪ روپ آ.

تون جڏهن آئينءَ هلي احساس ۾،
شاعريءَ ورتو نئون هڪ روپ آ.

وقت ۽ حالات سان وڙهندي سدا،
زندگيءَ ورتو نئون هڪ روپ آ.

وارَ چوڙيل چتِ مٿان توڪي ڏسي،
چانڊنيءَ ورتو نئون هڪ روپ آ.

جڻ تہ پنهنجي ئي اندر جي اوچتو،
آدميءَ ورتو نئون هڪ روپ آ.

ڳوٺ ساري ۾ پيون ڳالهيون هلن،
"نينگريءَ ورتو هڪ نئون روپ آ"

مونکي مارڻ لاءِ ٽا ماڻهو چون،
ڇوڪريءَ ورتو نئون هڪ روپ آ.

**

چنڊ تنها اُداس رستي تي.
سارَ سڏڪا اُداس رستي تي.

ڪيرُ آهي رکي ويو پنهنجا،
خواب، اُلڪا اُداس رستي تي.

هُن تي سوچي وڃن پيا ٿيندا،
جيءَ جذبا اُداس رستي تي.

ڇو لڳن روح کي سمورا ٿا،
اڄ نظارا اُداس رستي تي.

هوءَ جئن اوچتو هلي آئي،
گُل مهڪيا اُداس رستي تي.

ڇڻ نہ رُڪجي پيا اچي آهن،
ڪيئي رستا اُداس رستي تي.

رات جو بي قرار ٿي نڪتا،
عشق وارا اُداس رستي تي.

**

آسمان جي ڪجهه وٿيءَ جو ماڳ هو،
خواب پنهنجي زندگيءَ جو ماڳ هو.

ڪيئن وجي ها هيڪلي جهنگل منجهان،
ڏور ڏاڍو نينگريءَ جو ماڳ هو.

ڇو لڳي مونکي ويو هڪ درد ئي،
تنهنجي منهنجي دوستيءَ جو ماڳ هو.

جو نہ سمجهي مون سگهيو هن عمر ۾،
سو اَڃاتو شاعريءَ جو ماڳ هو.

جا وئي اُجرو بدن تنهنجو ڇهي،
ڇا تہ ان مينهن جي ڪٽيءَ جو ماڳ هو.

اڄ اُتي ڪاراڻ آ ترسي پئي،
اڳ جو هوندو روشنيءَ جو ماڳ هو.

نيٺ ڊاهي ئي ڇڏيو دنيا اُهو،
جيڪو مَنُ منهنجي ڏٽيءَ جو ماڳ هو.

مون ڏٺو اُپ تي مٽي اُڏندو ويو،
ڪٿ الائي تنهن پڪيءَ جو ماڳ هو.

**

چڙي هليا ويا سڀئي، جِئين ئي هڪ هُجوم ۾،
ڏني سڪيءَ جي اچي، پناهه سڪ هُجوم ۾.

چپر نه چانورو مٿان، ننگو سڄو ئي آسمان،
نه ڪو ئي وڻُ نه ٽڻ هتي، لڳي ٿي لُڪَ هجومَ ۾.

اچو اي ديس وارثو ملي ئي پنهنجي قوم جي،
غدار ڪي وهائيون پري ڪا مُڪَ هُجوم ۾.

جِئين ئي اوچتو اچي، نظر منيءَ مٿان پئي،
ٻڏي ٻيهي رهيون اکيون، اسانجون ٽِڪَ هُجوم ۾.

ڪڏهن هي ميرُ منَ منجهان، گلائون درگذر ڪيو،
اچو ته محبتون ونڊيون، پري ڪي ٻُڪ هجوم ۾.

**

اُپ ڪي جئن درياهہ ڏسي ٿو،
منهنجو مَن الله ڏسي ٿو.

ڏسجو آخر هارائيندو،
ٽٽندو جو ويساهہ ڏسي ٿو.

اَڄ ڪُٺ پنهنجي سامهون هڪڙو،
اونداهہ ئي اونداهہ ڏسي ٿو.

ڪيڏي سوچ ڪُشادي رکندي،
پنهنجو سوڙهو ساهُ ڏسي ٿو.

خيال ۾ پنهنجو ڪنڌ ورائي،
گذريل سارو ماهُ ڏسي ٿو.

تون ئي هُنَ جي سامهون آهين،
اک ڪٽي جيڏانهن ڏسي ٿو.

**

چوڏس ڪائي تبديلي آ،
مون ۾ آئي تبديلي آ.

رات ڏسان مان سپني ۾ تو،
باک وچائي تبديلي آ.

تنهنجي رات بدن کي چُمندي،
چنڊ ملهائي تبديلي آ.

لمحو لمحو شاهد آهي،
وقت مچائي تبديلي آ.

تنهنجي محبت آندي سائڻ!
هيل الاهي تبديلي آ.

نيٺ ويو پوتار تي ظاهر،
ڳوٺ ۾ آئي تبديلي آ.

چو اڄ تو ۾ ائين اچانڪ،
اي تنهائي تبديلي آ.

**

ائين زندگي سموري گهاري ڇڏي اسان،
هر آس تو سوا هت ماري ڇڏي اسان.

تنهنجي نہ نانءَ تي ڪو آڱر کڻي متان،
انهيءَ ڪري ئي ڳالهہ هيءَ ٽاري ڇڏي اسان.

هڪ عشق جي سدائين پوڄا ڪري ڪري،
ماڻهو چون ٿا عمر ئي ڪاري ڇڏي اسان.

تصوير زندگيءَ جي غمگين ئي رهي،
ليڪن ڏئي خوشي آ واري ڇڏي اسان.

ايندين، ضرور ايندين، انهيءَ اميد تي،
آ لاٽ واٽ تي ٻاري ڇڏي اسان.

**

ڪو برَ مان آواز اچي ٿو،
اندر مان آواز اچي ٿو.

جيئن ئي گھنڊ ڪي واءُ ڇھي ٿو،
مندر مان آواز اچي ٿو.

جيون سورج جرڪائيندو،
اوير مان آواز اچي ٿو.

ڪوبہ فنا تي ڪونہ ڪوي ٿو،
ڪاڳر مان آواز اچي ٿو.

اونداھيءَ ڪان تنگ تي آخر،
گھر گھر مان آواز اچي ٿو.

نوريءَ جو اڄ تائين انجم!
ڪينجھر مان آواز اچي ٿو.

**

ٽوڙڙو اڳ ۾ اُتي ويچارُ ڪر،
پوءِ استعمال پل اختيار ڪر.

مون قبوليو ڪونہ آهي هار ڪي،
آءُ مون تي هڪ نئون ڀيو وار ڪر.

آس ڪا پوري نہ ٿي پنهنجي ڪڏهن،
اي خدا! ايڏو نہ بي اختيار ڪر.

عمر جو جهاڳي سفر ٿڪجي پيس،
زندگي هاڻي نہ ويتر بارُ ڪر.

ڇا خبر اڄڪي ٿئي ڇا حادثو،
هر گهڙيءَ جي لاءِ خود کي تيارُ ڪر.

جو نہ ٿو "انجم" مڃي پنهنجو ضمير،
صاف انهيءَ راءِ جو اظهار ڪر.

**

ڪنهن سوچ جي فضا ۾،
اُڏران پيو هوا ۾.

پيو تو نصيب ڦٽڪي،
ناهي اثر دعا ۾.

سمجهي ٻہ ڪونہ سمجهيو،
ڇا ڇا نہ هو خُدا ۾.

قاتل اسان رهياسين،
پنهنجي ٻئي انا ۾.

رڪجي وڃي ٿي هرڪا،
تاريخ ڪربلا ۾.

ڇالاءِ وقت گهاريون،
ڪنهن جي رڳو گلا ۾.

گُم ٿي ويو آ انجم!
دردن جي انتها ۾.

**

\

ساهُه پڪيءَ جان اُڏري ويندو.
نانءُ بہ جڳ کان وسري ويندو.

جنهن کي تنهنجو عشق لڳي سو،
دنيا کان ئي نڪري ويندو.

ڏکيو سکيو گذريل وانگي،
هي پي وقت تہ گذري ويندو.

توکان وڇڙي هڪڙو ماڻهو،
ڏسجانءِ سائڻ! وکري ويندو.

منظر پس منظر ماڻهوءَ جي،
دل تي آهي اُکري ويندو.

تون جي هوندينءَ جيون جو پوءِ،
لمحو لمحو اجري ويندو.

**

آءُ پنهنجي هڪ نئين جوڙي دنيا.
هيءَ ڇڏيون ساري پرين ٿوڙي دنيا.

ڏار هوندي ٻي رهياسين ساڻ ٻئي،
ڪيتري ڪوشش ڪئي توڙي دنيا.

ڪيسيتائين ساهه ڪي مٺ ۾ رکان،
تيرَ دل ۾ روز ٿي ڪوڙي دنيا.

چؤطرف بارود آ انسان جي،
خوف ۾ بيني پئي ٻوڙي دنيا.

روز ئي مان پاڻ کي ميڙيان پيو،
روز ٿي مونکي پئي ٿوڙي دنيا.

ڪو ٻه تو جهڙو لڳي مونکي نه ٿو،
مان سڄي آيس مٺي! ووڙي دنيا.

**

آءُ خوشبوءِ ڪي ڪٺون ياڪر پري،
ڪڻ ڪٽي جيڪي سگهون ياڪر پري.

آءُ ننڍڙي لاءِ واري نم هينان،
ويهي ڏوراپا ڏيون ياڪر پري.

مون پري ڪان پئي ڏٺو، هڪ ماءُ سان،
نينگريءَ سسڪيون پريون ياڪر پري.

ڪجھ ڪُجي سامهون سگهياسين ڪونہ ٻئي،
پاڻ ۾ اکڙيون رُنيون ياڪر پري.

ريل جي سيٽي وڄي ٽي او مٺي!
موڪلائي اچ وڃون ياڪر پري.

تنهنجي وارن سان ملي ڪلھ شامَ جو،
ٽي چريون هيرون پيون ياڪر پري.

**

خواب، خوشبو ۽ هوا خيال ۾،
تون رهين آهين سدا خيال ۾.

گنگنائن جئن پکي ٿا باک ۾،
ساز تي ڇيڙي صبا خيال ۾.

اوچتو هي رڻ سڄو ڏڏي پيو،
ڪنهن جي آهي هيءَ صدا خيال ۾.

هن ڪشادي ڪائنات ڪي ڏسي،
ٿو اچي اپري خدا خيال ۾.

ڪو رهيو رشتو نه هاڻ، پاڻ ۾،
ٿي اچي ته به هوءَ اجا خيال ۾.

سمنڊ جي ڇولين ڪي مات آ ڪتي!
شور تي آڻي هوا خيال ۾.

ٿورڙو مايوس ٻار ڪي ڏسي،
ماءُ ڏي پيئي دعا خيال ۾.

**

هوءَ جڏهن ڪان ڪامڻي آهي وري،
خوشبو خوشبو ٿي گهٽي آهي وري.

جڻ وڇوڙو موت جو ڪو ڏيک آهي،
”تون وري آن زندگي آهي وري“

جيئن گهٽا گهنگهور ٿي برسي مٿان،
روح ڪي آوارگي آهي وري.

چنڊ هينئان نينگريءَ سان سار ۾،
چانڊني سڏڪي رهي آهي وري.

ڏوپجي منظر ويا سڀ ڳوٺ جا،
ماڪ پن پن تي وسي آهي وري.

هي هوا ”انجم“ الائي ڪيترن،
آسمانن ڪي ڇهي آهي وري.

**

تون جڏهن پيءِ اچين پاڪرن ۾ پريو،
روح ڪي واس تنهنجي وڪوڙي ڇڏيو.

مون دريءَ جي وٿيءَ مان ڏٺو رات ٿي،
چنڊ سڏڪا ڀري پيئي گهٽيءَ ۾ رنو.

هڪ اڃاتي سفر تي وڃون ٿا اسان،
ڪا صدا ڪو ٻه آواز پويان نه ڏيو.

پاڻ ڌرتيءَ تي رهندي ٻه وچ ۾ سدا،
آهي آڪاس جيڏو رهيو فاصلو.

روز "انجم" حياتي پيئي جيءَ ۾،
حسرتن جو اڏي ٿي نئون مقبرو.

**

اَڻِ ڄاڻُ هيڪلو، تنهنجي جَهانَ ۾،
آهيان مان اوپرو، تنهنجي جَهانَ ۾.

ڪيڏو عَجيبُ ۽ ڪيڏو غريب هُو،
هڪڙو هو ڇوڪرو، تنهنجي جَهانَ ۾.

هرگام جي اڳيان، نئين روپَ ۾ سدا،
آهي ڪو حادثو، تنهنجي جَهانَ ۾.

هُو آسمانُ تنهنجو ۽ زمينَ پيي،
ڇو پوءِ فاصلو، تنهنجي جَهانَ ۾.

اَڄُ ڏينهَن تائين سَچَ ۽ ڪوڙَ جو نہ ڇو؟
نبريو معاملو، تنهنجي جَهانَ ۾.

**

پيار جا روپَ سارا نرالا هُئا،
درد هوندي بہ دل ۾ جمالا هُئا.

تنهنجي تصوير سامهون اچي جئن بيٺُس،
چَپَ خاموش ۽ نيڻ َ آلا هُئا.

هڪڙو افسوس هُنَ جو ڪجي چو پلا،
دل تَنڻَ جا تہ ٻيا پيي حوالا هُئا.

اڄُ انهن کي اسان ياد ناهيون رهيا،
اڳُ نوان روز ڏيندا جي نالا هُئا.

پوءِ پيي هر قدم اڳتي اڳتي رکيو،
پيرَ توڙي جو پنهنجا بہ ڇالا هُئا.

ڪيئن آوازُ اُبِّ کي ڪري پارُ ها،
مون ڏٺو اُبَ جي درَ کي تہ تالا هُئا.

چنڊُ ترسي پيو رات هُنَ جي مٿان،
چانڊنيءَ پئي چُميا هُنَ جا والا هُئا.

**

رشتو رشتو ٽوڙي مونکي،
تنهنجو پيار ته جوڙي مونکي.

ڪوئي اندر ۾ داخل ٿي،
چڻُ ته روز مروڙي مونکي.

جنهن جنهن رستي گذريو آهيان،
دردُ مليو آ ڊوڙي مونکي.

توکان پوءِ هر لمحو لمحو،
خنجرُ چڻ ته کوڙي مونکي.

ڪالهہَ نديءَ تي سوچي "انجم"
خيال وَيو هڪُ ٻُوڙي مونکي.

**

شام ڇانئي ۽ منظر بدلجي ويا،
ياد آئي ۽ منظر بدلجي ويا.

سَتَ رنگي اکين ۾ آ ڪٽي پوپري!
خواب آئي ۽ منظر بدلجي ويا.

ڪالهہ برسي موئن جي دڙي جي مٿان،
بوند ڪائي ۽ منظر بدلجي ويا.

هُنَ اڇي مون مٿان پيار چادر ڪري،
جئن وڇائي ۽ منظر بدلجي ويا.

آس جي آسري هيءَ سڄي زندگي،
مون وڃائي ۽ منظر بدلجي ويا.

هر اَنا کي ڇڏي آ جڏهن ڪان اسان،
دل لڳائي ۽ منظر بدلجي ويا.

❋❋

پيار اظهاري سگهيا سين ڪو نہ ٻئي،
شرم ڪي ٽاري سگهيا سين ڪو نہ ٻئي.

هُون اڳي جو هيل تائين يي مٽي!
زَخمُ ميساري سگهيا سين ڪونہ ٻئي.

ڪو نہ بخشيندي ڪڏهن ڏرتي اهو،
ديپ جي ٻاري سگهيا سين ڪونہ ٻئي.

ضابطا ٽوڙي اکيون روئي پيون،
درد ڪي ٽاري سگهيا سين ڪونہ ٻئي.

وقت جي درياهَ ۾ ”انجم“ اسان،
ناوَ ڪي تاري سگهيا سين ڪونہ ٻئي.

**

ڳهَٽا سُرندو وَڄائي ٿي،
اداسي گنگنائي ٿي.

نَديءَ جي جَڙُ مٿان پيئي،
هَوا چادر وڇائي ٿي.

ڳهُري مندر ۾ مورت ڪان،
حسينا! ڇا الائي ٿي.

خوشيءَ مان لفظ جهومن ٿا،
جڏهن پيي هوءَ ڳالهائي ٿي.

اوهان جي سارَ چانڊوڪي،
خُمارن ڪي وڌائي ٿي.

**

دَرَ دريون ۽ گهر سڀ خاموش هو،
درد ۾ آڳر سڀ خاموش هو.

رات ٿيندي سڀ پکي پيا ها سمهي،
ڳوٺ جو منظر سڀ خاموش هو.

ٿي هَوا اغوا وئي شايد هُئي،
ڏکڻ سان اوپر سڀ خاموش هو.

ڪنهن نہ ڪڙڪايو اچي هو گهنڊ ڪي،
سوڳ ۾ مندر سڀ خاموش هو.

ويو ڪري ڪو ساهُ مُٺِ ۾ بند جڻ،
جسم سان اندر سڀ خاموش هو.

**

پياري دوست حبدار سولنگيءَ جي غزل کان متاثر ٿي لکيل

سدا وانگارَ وانگي آ،
حياتي بارَ وانگي آ.

اوهان کان ڏارَ تي، جيون،
جُوئا جي هارَ وانگي آ.

سواءِ سڪ پيارَ جي ماڻهو،
ٿُنلَ ڪنهن ڏارَ وانگي آ.

تَتيءَ ۾ چوڪري هڪڙي،
مَٿان وڙڪارَ وانگي آ.

اسانجي هر خوشي پيارا !
وڄايل ٻارَ وانگي آ.

مُحبت ۾ جوانيءَ تي،
وڇوڙو وارَ وانگي آ.

**

سوين خواب پنهنجي اکين جي پلوَ ۾،
سنڀالي رکيا سين سڪين جي پلوَ ۾.

جديديت لتاڙي وڃي نقش تي،
رهيا عڪس ناهن صدين جي پلوَ ۾.

اِها ئي گهُري پاڻَ آهي دعا،
رهي مرڪ چٺني چَپن جي پلوَ ۾.

ڏسي سمنڊ پنهنجي مٿان تو پَيو،
پيل چنڊ آهي گگن جي پلوَ ۾.

سهيڙي سموريون هي منهنجون چميون،
رکي ڇڏ مٺي! تون بدن جي پلوَ ۾.

نہ انجم! خوشي ڪائي آهي ملي،
رهيا درد آهن دلين جي پلوَ ۾.

**

ڳهڻي ڳهڻي رُلي پئي خُمارَ ۾،
هَوا تي اڄ ڳهُلي پئي خُمارَ ۾.

الائي ڪنهنجي خيالَ ۾ تہ نينگري،
ٿي پينگهَ تي لڏي پئي خُمارَ ۾.

ڏٺو مون رات خواب، آسمانَ تي،
هُوءِ چنڊ سان ملي پئي خُمارَ ۾.

اداس رات مئڪدي جي دير سان،
بتي بتي ٻَري پئي خُمار ۾.

ڪليل اڱڻ تي هُوءَ اچي سُتي، مٿان،
آ چاندني لهي پئي خُمارَ ۾.

**

زندگي آسَ ۾ آ اجاڻ
روحُ ٻيي پياسَ ۾ آ اجا.

چنڊُ تارو نہ جُگنو ڪٿي،
رات راڪاسَ ۾ آ اجا.

هڪَ ستاري سان ڳمُ تي وئي،
ديد آڪاسَ ۾ آ اجا.

گُلّ ٽڙندا وري نيٺ سي،
هُوءَ وشواسَ ۾ آ اجا.

دل جي فطرت نہ بدلي ڪڏهن،
سُونهن احساسَ ۾ آ اجا.

ڪالهہَ گُذري وئي هُئي جتان،
راهَ سا واسَ ۾ آ اجا.

جنهن ۾ تو پيتو پاڻي هُيو،
عڪسُ تنهنجو گلاس ۾ آ اجا.

**

اکيون ٻوٽي آندائون اونداهيءَ ۾،
ايئن اسانکي روليائون اونداهيءَ ۾.

جنهن کي اغوا ڪالهه ڪيو ويو ڏينهن ڏٺي،
انَ جو پيرو ڳوليائون اونداهيءَ ۾.

گهُٽجي گهُٽجي نيٺ مري ويندیون ساريون،
مون سان منهنجون آشائون اونداهيءَ ۾.

پنهنجو رستو ڪو نہ اچي ٿو هٿ مونکي،
قاسي ويو آهيان جڏهن آئون اونداهيءَ ۾.

تنهنجي وارن جي گهاٽي جهنگل ۾ جڏهن،
پٽڪن ٿيون پيون روز هوائون اونداهيءَ ۾.

تو ڏي ايندي سڄّ لهي ويو آ،
ڪنهن ڪان ڪيان مان تنهنجون پڇائون اونداهيءَ
۾.

ڏرتي تنهنجا درد ڪٽي هڪڙو شاعر،
سرجي وينو ڪوِتائون اونداهيءَ ۾.

ڪهڙي ڏوهَ جي، ڪانہ خبر آ انجم ڪي،
پوڳيون پيا تا پاڻَ سزائون اونداهيءَ ۾.

**

پنهنجا سارا خواب جلن ٿا اڄ تائين،
باھ ۾ منهنجا نيڻ سڙن ٿا اڄ تائين.

تون ناهين ڪمري ۾ مون سان ساڻ مٺي!
ڳڏجي تنهنجا درد رهن ٿا اڄ تائين.

کهڙي پيٺا تن ڪي ڏيان مان، ڏرتيءَ تي،
مرندي جي ڪردار جيئن ٿا اڄ تائين.

توڙي پئجي مُنهَن ۾ ويا جو گُهنجَ اٿئي،
تنهنجا جلوا پو بہ وٽن ٿا اڄ تائين،

تنهنجي منهنجي ڳوٺ جا ماڻهو ساڙولا،
ڪيڏي گهري ڳالھ رکن ٿا اڄ تائين.

**

هو ونني ڪاڏي الائي عشق ويو،
پاڻَ ڪي آخر رلائي عشق ويو.

هي سچو جيون هُيو اونداهہ ۾،
جوت هڪڙي هو جلائي عشق ويو.

ڪيترو نروار، ساري جڳ ڏٺو،
هو سزا ڪلندي نيائي عشق ويو.

سونهن ۽ سچ جي عبادت مون ڪئي،
جنّتي مونکي بڻائي عشق ويو.

ڪانهي ڪا تشبيهہ، هُن ڪي ايترو،
منفرد آهي بڻائي عشق ويو.

ڪيتريون مون ۾ ڪميون، ڪوتاهيون،
عيب سڀ منهنجا لڪائي عشق ويو.

اڳ ڪڏهن ايڏو رنو "انجم" نہ هو،
لڙڪ اکڙين جا کپائي عشق ويو.

**

ڪيڏا سهڻا لڳندا آهن سانجهيءَ جو،
جڏهن پکي ورندا آهن سانجهيءَ جو.

جيڪي گهاوَ ڏنا هن وقت اسان کي، سي،
ياد اهي سڀ پوندا آهن سانجهيءَ جو.

مهڪ هوا ميڙيندي آهي جهوليءَ ۾،
تنهنجا وار جو کلندا آهن سانجهيءَ جو.

هر ماڻهوءَ جي پنهنجي گهر جا دروازا،
بيٺا راهون ڏسندا آهن سانجهيءَ جو.

نيڻن کي روڪيندو آهي انجم پر،
ڳوڙها برسي پوندا آهن سانجهيءَ جو.

**

اونداهيءَ ۾ اونداهيءَ تي سوچي ٿو،
۽ پيادل ويندڙ راهيءَ تي سوچي ٿو.

هُنَ جي سات ڏيڻ ڪان جيڪا اڳتي آ،
انهيءَ پنهنجي جڻ ڪاهيءَ تي سوچي ٿو.

جئن جئن ڪاهَ ڏسي ٿو هُو سيلاب سندي،
پنهنجي گهرَ جي پيو لاهيءَ تي سوچي ٿو.

ڇا ڇا ڏئي ۽ ڇا ڇا وقت ڪسي ويو تس،
گم تي پنهنجي هُو ماضيءَ تي سوچي ٿو.

ڪيڏي دنيا خالي خالي هُنَ ڪانپوءِ،
تنها تنها ٿي ساٿيءَ تي سوچي ٿو.

رهجي ويون هنِ مون ۾ ڪيڏيون ڪوتاهيون،
انجم! پنهنجي ناڏانيءَ تي سوچي ٿو.

**

جڏهن به توکي ساريندو من!
ڳوڙها وينو هاريندو من!

جيون منجهه جياپي خاطر،
لاتَ ضرور ڪا ٻاريندو من!

توکان ڏار تيڻ تي پڪ ڪر،
پنهنجو پاڻَ کي ماريندو من!

ٻُوسٽ ۾ هيئن گهُٽجي گهُٽجي،
ڪيسيتائين گهاريندو من!

کهڙو جيون جِي سگهندو، جي،
ڳالهه ڳالهه تي هاريندو من!

تنهنجي پيار سهاري سائنڻ!
ڏونگر کي پي ڏاريندو من!

اُجري اُجري مرڪ تي انجم!
پنهنجو سڀ ڪجههُ واريندو من!

**

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سنڌس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، چو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آساني سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀرپور ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ ايپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book

اوجاڳن جا عڪس
شاعري
انجم قاضي
مرڪ پبليڪيشن ڪراچي
23
سنڌي غزل جو سفر نت نون تجربن جي رستي تان گذرندي اڄ جنهن موڙ تي پهتو آهي اتي ان جي موضوع، فن ۽ فڪر ۾ تمام گهڻي تبديلي آئي آهي انجم قاضيءَ به غزل جي تخليقي رستي تي سفر ڪيو آهي ۽ پنهنجي تخليقي پنڌ ۾ ڪي تجربا به ڪيا آهن جو غزل جي روايتي سفر کان شروع ٿي جديد دور ۾ داخل ٿيو آهي.
انجم قاضيءَ وٽ جذبن جي بي ساختگي ۽ فڪري ڀرپوريت آهي جو غزل کي اجائي الجهاو واري اوزار ۾ ٿو اجلي موڊ ان کي عام سولي انداز ۾ اظهاري ٿو ان ڪري ٿي سندس غزل فطري ماحول ۾ پنهنجا رنگ وکيري ٿو ۽ سندس اڏار به نوان آڪاس چمي ٿي انجم قاضي شاعريءَ کي شاعري ئي سمجهي ٿو جو ان کي اڄ ڪلهه جي نوجوان شاعرن جيان عروضي راند يا لکڻ جي ونڊر ۽ شهرت جي ڊوڙ ٿو سمجهي جو شاعريءَ سان پيار ڪري ٿو ۽ موٽ ۾ شاعري به کيس پنهنجي پنيهار جي اجري مرڪ اربي ٿي.
انجم منهنجو اهڙو دوست شاعر آهي جنهن جي شاعريءَ کي مون دل سان پڙهيو آهي ۽ سندس اڃان ڪئي آهن ۽ انجم جون ڳالهيون ۽ غزل جي شعرن جيان ٿي دل کي جهنجهوڙ آهن مونکي اميد آهي ته انجم قاضيءَ جو هي خوبصورت غزلن جو مجموعو اوجاڳن جا عڪس سنڌي ادب ۾ پنهنجي الڳ سڃاڻپ جوڙيندو.